

Golle Nelaabe

¹ Waayam Tawfilus, e ley dewtere am arandeere ndee, mi winndii hen ko Iisaa fuddiri golude e waajaade fuu, ² faa nannde nde mo nabbinaa ndee, caggal o wasike nelaabe 6e o suborii Ruuhu Ceniido 6ee.

³ Caggal nde o torraa ndee, o bannginani 6e hoore makko, o hollirii 6e e daliilaaji keewdi omo wuuri. O wondi e ma66e balde capande nay, omo waajoo 6e haala Laamu Laamdo. ⁴ Nannde wootere omo naamda e ma66e, o wasii 6e pati 6e ngoddo Urusaliima, 6e kettoo fodoore Baabiraado nde 6e naniri mo ndee.

O wii:

⁵ —Yaayaabatisirannoo ndiyam, kaa e ley balde seeda, onon, on mbatisirte Ruuhu Ceniido.

⁶ Be fuu 6e kawri, 6e lamndii mo, 6e mbii:

—Joomiraado, e oo wakkati ngartirtaa laamu Israa'iila naa?

⁷ Iisaa jaabii 6e, wii:

—On mbaawaa anndude jamaanuuji e wakkatiiji di Baabiraado wadiri baawde mum. ⁸ Kaa so Ruuhu Ceniido oo jippike e moodon, on keban baawde, on laatoto seedee'en am ley Urusaliima e ley leydi Yahuudiya fuu, kaɗum e Samariya, faa to leydi haafi.

⁹ Nde o haalnoo dum ndee, o nabbinaa. Be tiggirii, e6e yeewa faa luurde suddi mo.

¹⁰ Do 6e tiggirii kammu oo tawi omo nabbinee doo, wor6e didon 6e kaddule daneeye ngari ndardii e ma66e, ¹¹ mbii:

—Galilinkooɓe, ko saabii so ndari-don, odon yeewa kammu? Iisaa ittaado e mon so ɗabbintinaa dow kammu oo wartiran hono no njiiru-don omo ɗabbitira dow kammu nii.

¹² Nde ɓe iwnoo to waamnde haayre wiyeteende Jaytun ndee, ɓe mbirfitii Urusaliima. Ton e Urusaliima ana waara e kilon gooto. ¹³ Nde ɓe njottii ndee, ɓe ɗabboyi suudu dowuuru ndu ɓe mboownoo mooɓtaade e mum nduu. Nelaabe ɓee ngoni: Piyeer e Yuhanna e Yaakuuba e Andire e Filipa e Tomaa e Bartolome e Matta e Yaakuuba ɓii Alfaa e Simon kiranoowo suudu baaba e Yahuuda ɓii Yaakuuba. ¹⁴ Ɓe fuu ɓe laatii daande wootere, eɓe tiidi e duwaawu, kamɓe e mijiraaɓe Iisaa e Mariyama inna Iisaa e rewɓe woɓɓe.

No Mattiyas loomtorii Yahuuda

¹⁵ Ley deen jalaade, goondinɓe ko waarata e teemedere e noogay kawri. Piyeer immii, darii hakkunde maɓɓe, wii:

¹⁶ —Sakiraaɓe, ko Ruuhu Ceniido haaliri e hundo Daawuuda, ko woni e Binndi dii koo, tabitirii no haaniri nii: o haaliino haala Yahuuda, kolludo nannguɓe Iisaa ɓee laawol oo. ¹⁷ E meeden Yahuuda hiisetenoo, o heɓii ngedu makko e golle e nelal. ¹⁸ (Kaalisi mo o yeenanoo e golle makko bonɗo oo, o soodi dum ngesa, o yehi o wartoyii ley magga, reedu makko seekii, teketi makko fuu mbaylii e leydi. ¹⁹ Yimɓe Urusaliima fuu nanii dum. Dum wadi so ɓe inndiri ngesa ngaa Akeldama. E ley demngal maɓɓe dum woni «Ngesa Yiiyamaawa».) ²⁰ Sabi dum winndii e ley dewtere Jabuura:

«Yo galle makko laato saabeere,

pati fay gooto hoɗu hen.

Yo goddo darto darnde makko.»*

²¹ Haya, worɓe yogaaɓe njaadii e men ko juuti gila nde Joomiraado men Iisaa wondi e men ndee,

²² iwde e wakkati mo Yaayaa looti mo lootogal batisima yaade e jalaande nde o ɓamtaa faade e kammu ndee. Joonnoo, ana tilsi gooto e maɓɓe laatidoo e men seedee immitagol Iisaa.

²³ Be ndarni worɓe diɗon: Yuusufu noddirteedo Barasaba coowirteedo Yustus, kaɗum e Mattiyas.

²⁴ Be nduwii, ɓe mbii:

—Joomiraado, aan annduɗo ɓerde yimɓe fuu, fammin min mo cubi-daa e ɓee doo diɗon ²⁵ faa roondoo golle e nelal, loomtoo Yahuuda joppuɗo ɗum so yehi to nokku mo haandi e mum oo.

²⁶ Be ngadi urwa maɓɓe. Urwa oo hawri e Mattiyas. O hiisodaa e nelaabe sappo e go'o ɓee.

2

No Ruuhu Ceniido jipporii dow goonɗinɓe

¹ Nde iidi biyeteedo Pantekot warnoo ndee, goonɗinɓe Iisaa ɓee fuu moobtii e nokku gooto.

² Oon wakkati fuu, dillere wa'unde no henndu mawndu nii iwri dow kammu, hebbini suudu do ɓe njoodii doo fuu. ³ Ko wa'i no demde yiite nii ɓanngani ɓe. De peccii, de pawii e gooto maɓɓe fuu. ⁴ Be fuu ɓe keewi Ruuhu Ceniido, ɓe puɗɗi haalde demde janane no Ruuhu oo hokkiri ɓe ɓe kaala nii.

⁵ Worɓe Yahuudiyankooɓe hulɓe Laamɗo iwooɓe e tatteeji dii fuu ana njoodii Urusaliima.

⁶ Nde dillere ndee waɗunoo ndee, jamaa oo fuu

* **1:20** Jabuura 69.26; 109.8

hawriti, wemmbaa, sabi gooto fuu nanii demngal mum ana haalee. ⁷ Be fuu 6e mbemmbaa, 6e kaaynaa, 6e mbiyondiri:

—Bee haaloobe fuu nganaa Galilinkoo6e naa?

⁸ Dum nee, hono hen gooto e meeden fuu nanirta ko 6e kaalata e demngal ngal muyni? ⁹ En Partiyankoo6e e Mediyankoo6e e Elamiyankoo6e, en joodiibe Mesopotamiya, kaɗum e Yahuudiya e Kappadokiya e Ponta e Asiya ¹⁰ e Firigiya e Pamfiliya e Misira e leyde sera Libiya hedde Sireene. Yoga e meeden iwii e Roma, ¹¹ en Yahuudiyankoo6e kaɗum e naatu6e e diina Yahuudiyankoo6e. Yoga kasen iwii Kereta, yoga iwii leydi Arabiya. Kaa dum e taweede fuu, en fuu eden nii nana e6e kaala e demde meeden golleeji mawdi di Laamdo wadi dii!

¹² Be fuu 6e mbemmbaa, 6e cikkitii, 6e mbiyondiri:

—Kodum dum foti laataade?

¹³ Wob6e ana njaayra goondin6e 6ee, ana mbiya:

—Be haar6e doro so e6e cigira!

No Piyeer waajorii jamaa oo

¹⁴ Piyeer dardii e sappo e go'o 6ee, toowni daande muudum, wii jamaa oo:

—Onon Yahuudiyankoo6e e onon joodiibe Urusaliima fuu, kettinee haala am yalla odon paama kabaaru gadudo oo. ¹⁵ Bee yim6e nganaa sigir6e hono no onon miildaton nii, sabi jooni yo nawlal tan. ¹⁶ Dum woni ko annabi Yo'ila wii:

¹⁷ «Laamdo wii:

E ley nalaade cakitotoode dee

mi saakan Ruuhu am e dow tagaa6e fuu.

Bib6e moodon wor6e e rew6e

kaaliran hono no annabaabe nii,
jokolbe moodon njiyan ko yellitii e mum'en,
nayeebe moodon koydinte.

18 Fay golloobe am worbe e golloobe am rewbe,
mi saakan Ruuhu am dow muudum'en e ley
deen jalaade,
be kaaltan konngol ngol loow-mi e ma6be
ngol.

19 Mi wadan kaayde dow kammu,
mi wadan taagumansaaji dow leydi,
di laatoo yiyam e yiite e cuurki.

20 Fade jannde gartol Joomiraado mawnde ted-
dunde ndee warde,
naange ni6ban,
lewru wojjan hono no yiyam nii.

21 Nden, neddo fuu noddudo innde Joomiraado
hisinte.»*

22 Piyeer wii kasen:

—Israa'ilankoo6e, kettinee dii haalaaji: Iisaa
Nasaraatunke oo yo neddo mo Laamdo subanii on.
Laamdo hokki dum baawde, o hokki dum wadude
kaayde e taagumansaaji hakkunde mon, no onon
e ko'e mon anndir-don nii. ²³ On ngadii oon neddo
e juude bon6e, on tontii mo e leggal bardugal, on
mbaririi mo no Laamdo muuyrunoo dum laatoo
gila arande nii. ²⁴ Kaa Laamdo wuurtinii mo,
itti mo e naawalla maayde, sabi maayde ndee
waawaanoo heddoraade mo. ²⁵ Sabi Daawuuda
ana haala haala makko nde wii:

«Wakkati fuu mido yiya Joomiraado,
sabi omo jaamo am, pati mi yeryerta.

26 Saabe majjum bernde am seyii,

* 2:21 Yo'ila 3.1-5

demngal am jaarii
 faa terde am duu mbaaltoo dow jikke,
 27 sabi a yoppataa yonki am hakkunde maaybe,
 a accataa Ceniido maa oo jola.

28 A anndinii kam laawi nguurndam,
 mido seyii sabi ada wondi e am.»†

29 Piyeer jokkini hen:

—Sakiraaɓe, mido haalana on ko laaɓi haala njaati meeden Daawuuda: o maayii, o iraama, yanaande makko ndee ana do meeden doo faa hannde. 30 O annabaajo, omo anndi Laamdo hunanike mo gooto e taaniraaɓe makko joototo e bimmbeere makko laamu. 31 O adii o yii o haali haala immitagol Almasiihu, kajum yonki muudum accaaka hakkunde maaybe, terde muudum jolaali. 32 Oo woni Iisaa mo Laamdo immintini, min fuu miden ceedii. 33 Laamdo toowni mo, heedini mo jaamo muudum, mo hebi e Baabiraado Ruuhu Ceniido podananoodo en oo, o saaki dum. Jooni odon njiya dum, odon nana dum. 34 Sabi Daawuuda meedaali jabbude dow kammu, kaa wii:

«Joomiraado wii Joomam:

Jooda jaamo am,

35 faa mi wada njabbaa waybe maa.»‡

36 Yo suudu baaba Israa'iila fuu tayor Laamdo wadii Iisaa mo tontu-don e leggal bardugal oo Joomiraado, wadii dum Almasiihu.

Haala deental adiiɓe goondinde

37 Nde ɓe nannoo kaa haala ndee, ɓe tayi sanne, ɓe mbii Piyeer e nelaabe heddiibe ɓee:

† 2:28 Jabuura 16.8-11 ‡ 2:35 Jabuura 110.1

—Sakiraaʼe, kodum min ngadata?

³⁸ Piyeer jaabii ʼe, wii:

—Tuubee, gooto e moodon fuu lootiree lootogal batisima e innde Iisaa Almasiihu, yalla odon keʼa yaafeede luutti. Nden on ndokkete Ruuhu Ceniido. ³⁹ Sabi fodoore ana woodani on, onon e ʼiʼʼe moodon e woddube fuu. Ende woodani neddo mo Joomiraado Laamdo meeden noddi fuu.

⁴⁰ Caggal dum, Piyeer seedanike ʼe haalaaji goddi keewdi, ana waajoo ʼe, ana wiya:

—Celee e ndee fedde bonnde yalla odon kisa.

⁴¹ Jaʼube haala makko ʼee lootaa lootogal batisima. Nannde nden, ana foti ujunaaji tati neddo ko naati e deental goondinʼe ngal.

⁴² Eʼe njokki waaju nelaabe ʼee, eʼe nannongondiri e deental maʼʼe ngal, eʼe taya buuru, § kasen eʼe ngadida duwaawuuji. ⁴³ Kulol naati e gooto fuu, sabi nelaabe ʼee kaʼum'en duu ana ngadannoo kaayde e taagumansaaji keewdi.

⁴⁴ Goondinʼe ʼee fuu yo daande wootere, ʼe ngadi fii maʼʼe fuu foroba. ⁴⁵ Be cootti jawleele maʼʼe, ʼe ndokki gooto fuu ko hasindini e muudum.

⁴⁶ Nannde fuu ʼe kawritan ley Suudu Dewal Mawndu nduu, ʼe laatii daande wootere, eʼe taya buuru, eʼe naamda ley cuudi maʼʼe ley weltaare e seyo. ⁴⁷ Eʼe njetta Laamdo, yimʼe fuu ana njidi ʼe. Nannde fuu Joomiraado ana beydana deental ngal hisooʼe.

§ 2:42 Maanaa tayude buuru woni rewirde Laamdo hiraande seniinde.

3

No Piyeer selliniri bonnguujo e no waajorii yimbe

¹ Piyeer e Yuhanna naaddi ley Suudu Dewal Mawndu nduu wakkati sallifanaa. ² Tawi gorko bonnguujo pindudo e bonnguwaaku ana joodii damal Suudu Dewal Mawndu mbiyeteengal Damal Lobbal. Nannde fuu yimbe makko njoyyinan mo don faa o garbinoo naatoobe Suudu Dewal Mawndu bee sadaka. ³ Nde o yii Piyeer e Yuhanna ana naata ndee, o garbinii dum'en. ⁴ Be taykitii mo, non Piyeer wii:

—Yeew min!

⁵ O yeewi be, sabi omo miilii hebude e mabbe huunde. ⁶ Piyeer wii:

—Mi walaa kaalisi, mi walaa kanje, kaa mi hokkete ko njogii-mi koo: saabe Iisaa Almasiihu Nasaraatunke oo, imma yaa!

⁷ O nanngi junngo muudum jaamo, o darni dum. Don e don koyde muudum teenji e leydi, ⁸ gurbitii, darii, ana yiiloo. O naatidi e mabbe ley Suudu Dewal Mawndu nduu, omo yiiloo, omo fitta, omo yetta Laamdo. ⁹ Yimbe bee fuu njii mo, omo yiiloo, omo yetta Laamdo. ¹⁰ Be annditi mo, kanko woni joodotonoodo e Damal Lobbal ngal so ana garbinoo oo. Kaayde e wemmbere nanngi be sanne saabe ko o hebi koo.

¹¹ Do o jokkondirnoo e Piyeer e Yuhanna doo, yimbe bee fuu ndogi kawriti e mabbe to ndanki mbiyeteeki ndanki Suleymana too no poti haayneede. ¹² Nde Piyeer yiinoo dum ndee, wii yimbe bee:

—Israa'ilankoobe, ko wadi so odon kaaynee dum doo? Ko wadi so odon puttina min gite, hono baawde amen naa kulol amen Laamdo wadi so oo gorko ana yaha e koyde muudum? ¹³ Laamdo Ibarahiima e Isiyaaka e Yaakuuba, Laamdo njaati-raabe meeden, teddini kaadime muudum Iisaa. Kaa onon on ngadii mo e juude laamu, on njankirii mo yeeso Pilaatu, fay so taweede Pilaatu ana yidunoo yoppitinde mo. ¹⁴ Kaa onon, on njankirii Ceniido Poocciido oo, on ndaartii yoppitaneede bardo hoore. ¹⁵ Gaddoowo nguurndam ndu-umiidam oo, oon mbar-don. Kaa Laamdo wuur-tinii mo e maayde. Miden ceedii dum. ¹⁶ Gorko mo njiyaton mo anndu-don oo, ko mo goondini Iisaa koo sellini mo yeeso moodon on fuu.

¹⁷ Haya, sakiraaabe, hono ko onon e hooreebe moodon ngadu-don Almasiihu koo, mido anndi yo majjere tan. ¹⁸ Kaa hono nii Laamdo tabintiniri ko annabaaabe muudum fuu kaali koo: Almasiihu torroto. ¹⁹ Ndennoo tuabee, ngarton, yalla luutti moodon ana tosee, ²⁰ yalla Joomiraado ana waddana on wakkatiiji ceyniidi, nelda on Iisaa Almasiihu cubananoodo on gila arannde oo. ²¹ Ana tilsii oon heddo dow kammu faa nde Laamdo heydintini kulle dee fuu, no annabaaabe seniibe bee kaaldunoo haala muudum gila arannde nii.

²² Sabi Muusaa wii: «Joomiraado Laamdo moodon nelan e mon annabaajo hono am, sakiike mon. Njaalon huunde fuu ko o haalanta on. ²³ Neddo fuu mo jaabanaali annabaajo oo, yaltinte e suudu baaba, halkete.»*

* **3:23** Fillitagol Tawreeta 18.15,18,19

24 Gila e Samuyila faa e annabaabe jokkuɓe e muudum, ɓe fuu eɓe kaalannoo haala deɓe palaade.

25 Onon ngonni ronooɓe annabaabe ɓee, onon ngonni ronooɓe aadi ndi Laamɗo nanngani njaati-raabe men ɓee nde wii Ibarahiima: «E iwɗi maa, cuudi baaba aduna oo fuu keɓirta barke.»†

26 Nde Laamɗo immintinnoo Iisaa kaadime muudum oo ndee, e moodon o adii nelde dum, faa o wada e mon barke e ley ko o wartirta homo e mon fuu e makko so njoppon golle mon bonɗo.

4

Kabaaru Piyeer e Yuhanna yeeso waalde Saahiibe

1 Nde Piyeer e Yuhanna kaaldata e yimɓe ɓee ndee, yottinoobe sadaka e mawɗo hayboobe Suudu Dewal Mawndu oo, kajum e Saduki'en ngari e maɓɓe. 2 Eɓe mettaa sabi Piyeer e Yuhanna ana njanngina yimɓe ɓee haala immital maayɓe, ko ɓe mbii Iisaa wuurtii koo. 3 Be nanngi ɓeen, ɓe uddi dum'en e kasu faa janngo muudum, sabi tawii hiiriino. 4 Kaa heewɓe e nanɓe waaju oo ɓee ngoondini, faa ɓe laatii ko foti ujunaaji joy gorko.

5 Janngo muudum, hooreeɓe maɓɓe e mawɓe e dunkee'en Sariya kawritoyi Urusaliima.

6 Annas Jottinoowo Sadaka Mawɗo oo e Kayafas e Yuhanna e Aleksandere e iwɗi hooreeɓe yottinoobe sadaka ndii fuu ana ton. 7 Be ndarni Piyeer e Yuhanna yeeso maɓɓe, ɓe lamndii dum'en e dow dabare honde naa alhorma homo ɓe celliniri bonnguwo oo.

8 Nden, Piyeer keewɗo Ruuhu Ceniido oo wii ɓe:

† 3:25 Puɗɗoode 12.3

—Hooree6e e maw6e, ⁹ so on lamndike min hannde moyyere nde min ngadani bonnguujo oo ndee, on lamndike min no o selliri, ¹⁰ ofon kaani anndineede dum, onon e Israa'ilankoo6e 6ee fuu. Saabe Iisaa Almasiihu Nasaraatunke mo tontunodon e leggal bardugal so Laamdo wuurtini dum oo, kajum darni mo yeeso mon so sellini mo. ¹¹ Iisaa woni:

«haayre nde onon mahoobe tippiti-don,
laatiinde haayre burnde fuu teentilaade e
maadi ndii.»*

¹² Kisindam hebirtaake e goddo fey, innde wonnde duu walaa ley aduna oo fuu nde Laamdo hokki yim6e nde kaan-den hisinireede.

¹³ Nde waalde Saahii6e 6ee njiinoo cuusal Piyeer e Yuhanna ndee, 6e kaaynaa, sabi e6e anndi been njannginaaka, 6e baadiyankoo6e. Be annditi been ana ngondunoo e Iisaa. ¹⁴ Kaa nde 6e njiinoo gorko cellinaado oo ana dardii e ma66e, walaa fuu ko 6e mbaawi yeddude. ¹⁵ Be njamiri yo been njaltu sarirde ndee, e6e ndawrida, ¹⁶ e6e mbiya:

—Kodum ngadaten 6ee doo wor6e didon? Tabitanii hodube Urusaliima fuu, 6e ngadii doo haaynde maanunde, kasen duu en mbaawaa yeddude dum. ¹⁷ Kaa ndaalo-den 6e, kaden 6e haalande fay gooto innde Iisaa ndee pati dum saakoo e ley yim6e 6ee.

¹⁸ Nden 6e nodditi been kasen, 6e njaggini dum'en pati mbaajoo, pati njanngina innde Iisaa.

¹⁹ Kaa Piyeer e Yuhanna njaabii 6e, mbii:

—Onon e ko'e moodon, yeewee yalla dwtanaade on luutta Laamdo woni goonga. ²⁰ Minen kaa, min

* **4:11** Jabuura 118.22

mbaawaa ñoottude haalde ko min njiiri gite amen e ko min naniri noppi amen.

²¹ Be ndaalii been kasen. Caggal ñum, ñe njoppiti ñum'en, tawi ñe kebaali fay huunde ko ñe njukkira ñum'en saabe yimbe ñee. Sabi yimbe fuu ana njetta Laamdo dow ko wadi koo. ²² Celliniraado haaynde ndee oo, duubi muudum ana ñuri capande nay.

²³ Nde ñe njoppaa ndee, Piyeer e Yuhanna mbirfitii to yimbe muudum'en, njantanii ñum ko hooree ñe yottinoobe sadaka e mawbe mbii ñum'en koo fuu. ²⁴ Nde been nani ñum ndee, ñe fuu ñe laatii daande wootere, ñe eewnii Laamdo, ñe mbii:

—Laamdo, tagudo kammu e leydi e geeci e ko woni e muudum'en fuu, ²⁵ aan kaalirdo dow baawde Ruuhu Ceniido e hunduko njaati amen Daawuuda kaadime maa nde oon wii:

«Ko saabanii lepi jirkitaade?

Ko saabanii yimbe miilde miilooji ñoli?

²⁶ Kaanankoo ñe aduna ndarii,
ardiibe moobtondiri faa kaaba
e Joomiraado e Almasiihu muudum.»†

²⁷ Tayoral, e ley ndee ngalluure Hirudus e Pontiyu Pilaatu nanngondirii e Israa'iilankoo ñe e lepi goddi faa kaaba e Iisaa, kaadime maa ceniido mo cubi-daa oo, ²⁸ yalla e ñe ngolla ko koddirno-daa baawde maa e muuyde maa fuu. ²⁹ Jooni Joomiraado, yeew gidi ma ñee ñii, ndokkaa golloo ñe maa waajoraade haala maa fuu cuusal, ³⁰ ñanngin baawde maa, sellin jawbe, wadu taagumansaaji e kaayde saabe Iisaa, kaadime maa ceniido oo.

† 4:26 Jabuura 2.1-2

³¹ Nde be tilinoo jaagaade Laamdo ndee, nokku do be kawritinnoo doo dimmbii. Be fuu be kebbinaa Ruuhu Ceniido, ebe mbaajoroo konngol Laamdo ngol cuusal.

No goondinbe bee nguurdi

³² Jamaa goondinbe oo fuu yo daande wootere yo hakkille gooto. Be ngadi ko be njogii fuu foroba, fay gooto e mabbe wiyantaa jawdi muudum fay huunde. ³³ Baawde mawde nelaabe bee ceetortonoo immitagol Iisaa Joomiraado, kasen duu moyyere mawnde ana e mabbe be fuu. ³⁴ Fay gooto e mabbe hasindinaa, sabi jogiibe gese e galleeji fuu coottan, ngadda kaalisi oo, ³⁵ tummba dum e juude nelaabe bee. Nden homo e mabbe fuu hokkee ko hasindini e muudum.

³⁶ Iwdo e lejol Lewi‡ biyeteedo Yuusufu, mo nelaabe bee coowirannoo Barnabas (dum woni bii koomtoowo), pindo Kiprus, ³⁷ ana joginoo ngesa, sootti nga, waddi kaalisi oo, tummbi dum e juude nelaabe bee.

5

No Ananiyas e Safira penirani Ruuhu Ceniido

¹ Gorko biyeteedo Ananiyas ana wondi e jom suudu muudum Safira. O sootti ngesa makko. ² O suudi feccere e kaalisi oo, jom suudu makko oo ana anndani. O nabi ko heddii koo, o hokki nelaabe bee. ³ Piyeer wii:

—Ananiyas, ko saabii so accu-daa Ibiliisa naata e bernde maa faa penanaa Ruuhu Ceniido, cuudaa yoga e coggu ngesa ngaa? ⁴ Tama wanaa aan e

‡ **4:36** Yimbe lejol Lewi ngonnoo humaniibe golle dewal Laamdo gila e jamaanu Muusaa.

hoore maa jeynoo nga? Tama nde coottu-daa nga ndee, a waawaano nawtoraade kaalisi oo? Ko hewti maa so ngad-daa nii? Wanaa yimbe penan-daa, Laamdo penan-daa.

⁵ Nde Ananias nani kaa haala ndee, tayi, saami, maayi. Dum laatanii nanbe dum bee fuu kulol manngol. ⁶ Sukaabe jokolbe immii, ngadi mo e kasanke, ndoondii mo, njalti sella, iri mo.

⁷ Caggal muudum, ko waarata e leeruuji tati, jom suudu makko naati, tawi nanaali ko wadi koo.

⁸ Piyeer wii mo:

—Haalanam so tawii dum jaati coottu-don ngesa moodon ngaa?

O wii:

—Ooho, dum jaati min cootti.

⁹ Nden Piyeer wii mo:

—Hono aan e jom suudu maa kawrir-don faa itton koro Ruuhu Joomiraado? Muju, iroynoobe jom suudu maa ana ngara, naa be nabe, aan duu!

¹⁰ Oon wakkati fuu, kanko duu o tayi, o saami yeeso Piyeer, o maayi. Jokolbe bee naati, tawi o maayii, be ndoondii mo, be njalti sella, be iri mo bannge jom suudu makko. ¹¹ Kulol manngol nanngi deental goondinbe bee e nanbe dum bee fuu.

No nelaabe bee ngolliri taagumansaaji e kaayde

¹² Nelaabe bee ana ngadannoo taagumansaaji e kaayde keewde hakkunde yimbe bee. Goondinbe bee fuu ana kawrita ley ndanki Suleymana kii, be fuu be daande wootere. ¹³ Fay gooto e wobbe bee susaa takkaade e mabbe. Kaa dum e taweede yimbe bee ana teddina be. ¹⁴ Goondinbe Joomiraado bee ana beydoro yimbe heewbe, jamaa

worbe e rewbe, ¹⁵ faa be ndoondii jawbe, be njal-tini dum'en dow mbeddaaji, ebe lelna dum'en e dow leese e daage, yalla so Piyeer warii, mbeelu muudum ana mema yoga ma66e. ¹⁶ Yimbe heewbe iwri e geelle piliide Urusaliima dee, ngaddi jawbe e laddaabe. Been fuu cellinaa.

No nelaabe bee torrira

¹⁷ Ndennoo, Jottinoowo Sadaka Mawdo oo e tawdaabe e muudum hakkille bee, dum woni Saduki'en, haasidaaku naati e ma66e. ¹⁸ Be nanngi nelaabe bee, be uddi dum'en ley kasu. ¹⁹ Kaa e oon jemma, malaa'ika Joomiraado udditi dame kasu oo dee, yaltini be, wii:

²⁰ —Njehee ndaroyee ley Suudu Dewal Mawndu too, mbaajo-don yimbe haalaaji dokkooji nguurn-dam kesam dii fuu.

²¹ Nde be nannoo dum ndee, be naatoyi e Suudu Dewal Mawndu nduu gila beete, ebe njanngina.

Non Jottinoowo Sadaka Mawdo oo e battaa'en mum noddi waalde Saahii6e e maw6e Israa'ila fuu batu. Be njamiri nelaabe bee ittoyee to kasu too, ngaddee. ²² Kaa nde doomoobe bee njottinoo ndee, tawaali been e ley kasu oo. Be mbirfitii, be kaaltani waalde Saahii6e bee, be mbii:

²³ —Min tawii kasu oo ana uddii ana sokii, doomoobe bee ana ndarii sella ana pewtondiri e dame dee, kaa nde min udditinnoo ndee, min tawaali fay gooto ley too.

²⁴ Nde mawdo doomoobe Suudu Dewal Mawndu oo e hooreebe yottinoobe sadaka bee nani dum ndee, be mbemmbaa ko dum foti laataade. ²⁵ Nden neddo gooto wari, humpiti be, wii:

—Worbe be udduno-don kasu bee, annii ndarii ley Suudu Dewal Mawndu too, ana njanngina yimbe!

²⁶ Nden, mawdo doomooobe oo yaadi e doomooobe, ngartiri nelaabe bee. Kaa be ngadiraali dum doole sabi ebe kula pati yimbe mbedoo be kaaye.

²⁷ Nde be ngartiri been ndee, be ndarni dum'en yeeso waalde Saahiiobe bee. Jottinoowo Sadaka Mawdo oo lamndii be, ²⁸ wii:

—Min ndaalinoke on daalooore sattunde, pati njannginon haala gorko oo. Kaa onon on caakii waaju moodon oo ley Urusaliima. Kasen duu, odon njidi min ngoytiree gorko oo.

²⁹ Piyeer e nelaabe bee njaabii, mbii:

—Neddo ana haani dwtanaade Laamdo faa bura no dwtirantoo yimbe nii. ³⁰ Laamdo njaatiraaobe meeden wuurtinii Iisaa mo tontu-don e leggal so mbar-don dum oo. ³¹ Kanko Laamdo teddini so toowni, so joyyini banngemuudum jaamo, wadi mo hooreejo, wadi mo kisi-noowo faa o hokka Israa'iilankooobe no tuubira, yalla ana keba yaafeede luutti. ³² Minen ngoni seedee'en kabaaruuji dii, minen e Ruuhu Ceniido mo Laamdo hokki been dwtaniiobe dum.

³³ Nde be nani dum ndee, be mbilaa sanne, be ndawridi no be mbarda been. ³⁴ Gorko jeyaado e waalde Farisa'en biyeteedo Gamaliyel, jannginooowo Sariya Muusaa, teddudo e yimbe fuu, immii darii hakkunde waalde Saahiiobe bee, yamiri nelaabe bee njaltinee seeda. ³⁵ Caggal dum, o wii be:

—Israa'ililankooḅe, ndeenee ko'e mon e ḅee yimḅe e ko anniyi-don wadude koo. ³⁶ Tewdas ḅanngiino ko ḅooyaali. Omo jogorinoo hoore makko won no o foti. Ko waarata e yimḅe teemedē nayan ana njokkunoo e makko. O waraama, jokkunooḅe e makko ḅee fuu caakike, fay gooto heddaaki. ³⁷ Caggal makko, Yahuuda Galilinke oo wariino wakkati limgal, yimḅe heewḅe njokkii e makko. O halkike kanko duu, jokkunooḅe e makko ḅee fuu caakike. ³⁸ Jooni, mido haalana on: ngoortee ḅee yimḅe, celon e maḅḅe. Sabi so anniyaaji maḅḅe e golle maḅḅe to yimḅe iwri, firritoto. ³⁹ Kaa so nii tawii to Laamdo iwri, on mbaawaa sakkaade dum. Kaybee, pati on luuttu Laamdo!

⁴⁰ Waalde Saahiiḅe ḅee njaḅi dabare makko. Be nodditi nelaabe ḅee, ḅe pii dum'en, ḅe ndaalii dum'en pati kaala haala innde Iisaa kasen, ḅe njoppiti dum'en. ⁴¹ Nelaabe ḅee iwi yeeso waalde Saahiiḅe ḅee. Be ceyii sabi Laamdo ana teddini ḅe, ko yimḅe koyi ḅe saabe Iisaa koo. ⁴² Gila dum wadi, ḅe keraali e waajaade e jannginde Kabaaru Lobbo haala Iisaa Almasiihu ley Suudu Dewal Mawndu nduu e ley galleeji.

6

No worḅe njeddon cubiraa faa mballa nelaabe ḅee

¹ E deen balde, tawi taalibaaḅe ḅee ana ḅeydoo heewde, Yahuudiyankooḅe haaloḅe yunaninkoore ngullanii Yahuudiyankooḅe haaloḅe ibaraninkoore, sabi rewḅe mum'en talka'en ḅe worḅe mum'en maayi ḅee njakkantaake hiraande so yimḅe fuu ana

njakkane. ² Nelaabe sappo e didon bee noddi jamaa goondinbe oo fuu, mbii:

—Minen, yoppude konngol Laamdo, min kiinnoo jakkaade hiraande, sellantaa min. ³ Sakiraaɓe, cuɓee hakkunde moodon worɓe njeddɔn anndiraaɓe gikku lobbo, heewɓe Ruuhu Ceniido e caahu, faa min keettina dum'en e oon golle. ⁴ Minen kaa, accon min kiinnoo wadude duwaawu e waajaade konngol Laamdo.

⁵ Haala kaa weli goondinbe bee fuu. Nden ɓe cuɓii Eciyen, gorko goondindo keewdo Ruuhu Ceniido oo, kaɗum e Filipa e Porokor e Nikanor e Timon e Parmenas e Nikolas, jeyaado Antiyokiya naatudo e diina Yahuudiyankooɓe oo. ⁶ Be ndarnaa yeeso nelaabe bee. Been pawu juude muudum'en e dow maɓɓe, nduwani ɓe.

⁷ Konngol Laamdo ana yaaja yaade, taalibaabe ana ɓeydoo heewde sanne e ley Urusaliima. Yottinoobe sadaka heewɓe ngoondini lisa.

No Eciyen nanngiraa

⁸ Eciyen, keewdo moyyere e baawde Laamdo oo, ana wadannoo kaayde e taagumansaaji mawdi hakkunde yimɓe. ⁹ Kaa won yoga e jeyaabe e waajordu wiyeteendu waajordu rimdinaabe, kaɗum e iwɓe Sireene e Aleksandiri e Silisi e Asiya, immaniiɓe mo ana ndukida e makko, ¹⁰ kaa ɓe ndonkii jaalaade mo saabe omo haaldira e maɓɓe hakkilantaaku e Ruuhu. ¹¹ Nden ɓe kaaldi e yimɓe yalla ana mbiya nanii omo yenna Muusaa e Laamdo. ¹² Nii ɓe njirkitiri jamaa oo e mawɓe bee e dunkee'en Sariya ɓee. Nden, ɓe nanngi Eciyen,

6e nabi dum to waalde Saahii6e too, ¹³ 6e ngaddi seedee'en penee6e, ana mbiya:

—Oo gorko ɲootaali yennude Suudu Dewal Mawndu nduu, o ɲootaali yennude Sariya Muusaa. ¹⁴ Min nanii omo wiya Iisaa Nasaraatunke oo wurjinan suudu nduu, waylita aadaaji di Muusaa daldi en dii.

¹⁵ Saahii6e joodii6e ton 6ee fuu puttini Eciyen gite, njii yeeso makko ana wa'i no yeeso malaa'ika nii.

7

No Eciyen waajorii

¹ Nden Jottinoowo Sadaka Mawdo oo lamndii:

—Ko 6e mbii koo, hono non worri naa?

² Eciyen jaabii, wii:

—Sakiraa6e e baabiraa6e, accee hakke, kettinee! Laamdo tedduo oo bannganii njaati meeden Ibarahiima nde wonnoo leydi Mesopotamiya, fade muudum hodoyde Haran, ³ wii dum: «Eggu e leydi maa e suudu baam maa, njahaa e leydi ndi kollan-maa-mi ndii.»* ⁴ Nden Ibarahiima iwi leydi Kaldiya, yehi hodoyi Haran. Caggal maayde baam mum, Laamdo eggini dum don, waddi dum e ndii doo leydi, ndi kodu-don e muudum joonin ndii. ⁵ Laamdo hokkaali mo e leydi ndii fay taa6annde, kaa fodii hokkude mo ndi, ndi laatoo halal makko, kanko e iwdi makko, fay so taweede o walaa giddo tafon. ⁶ Annii ko Laamdo wii: «Iwdi maa feran joodoyoo leydi jananndi, maree, torree duu6i teeme6e nay. ⁷ Kaa leɲol marngol 6e ngol, mi jukkan dum'en. Caggal dum, 6e njaltan, 6e

* **7:3** Puɗɗoo6e 12.1

ndewa kam e oo doo nokku.»† 8 Nden Laamdo nannondiri e Ibarahiima aadi. Taadagol laatii finnde aadi ndii. Hono non, Ibarahiima hebi Isiyaaka, taadi dum nde hebunoo balde jetti. Hono non Isiyaaka taadiri Yaakuuba, hono non Yaakuuba duu taadiri biibe muudum sappo e didon, laatii be njaatiraa be lepi sappo e didi bee.

9 Njaatiraa be bee kaasidii Yuusufu, cootti dum Misira. Kaa Laamdo ana wondi e makko, 10 hinnii mo e torraaji makko fuu, hokki mo moyyere e hakkilantaaku yeeso Fira'awna kaananke Misira oo. Oon wadi mo o dawranoowo galle muudum e Misira fuu. 11 Nden yolbere wadi ley Misira e Kanaana fuu. Billaare mawni faa njaatiraa be meeden ndonki nguure. 12 Nde Yaakuuba nannoo jamri ana Misira ndee, neli ton njaatiraa be meeden. Be ngarti, be njehi kasen. 13 Nden Yuusufu anndintini sakiraa be muudum bee hoore mum. Suudu baaba Yuusufu duu banngani Fira'awna. 14 Nden Yuusufu neli noddanee baam mum Yaakuuba e koreeji muudum fuu, be capande njeddon e njoyon neddo. 15 Yaakuuba nootoyii Yuusufu Misira. O maayi ton, kanko e njaatiraa be meeden bee. 16 Be naftaa Sikem, be iraa e yanaande nde Ibarahiima soodunoo e biibe Hamor to Sikem too kaalisi cardi.

17 Nde fodoore nde Laamdo fodannoo Ibarahiima badinoo yottaade ndee, Ibaraninkoo be keewi ley Misira. 18 Oon wakkati, kaananke goddo mo annaano Yuusufu laamii Misira. 19 Oon kaananke hiili lepol meeden, torri njaatiraa be meeden faa tilsini be be njoppa cukaloy maabe

† 7:7 Pudfoode 15.13-14

yalla ana maaya. ²⁰ Ley oon wakkati, Muusaa fini, laatii moy-ɲaro sanne. O muyninaa lebbi tati e galle baam makko. ²¹ Nde o tippaa ndee, ɓii Fira'awna debbo hoocci mo, jogorii mo ɓiyum. ²² Hono non Muusaa janngiri annde Misirankoobe fuu, o laatii barkaani haalaaji e gollleeji.

²³ Nde Muusaa heɓunoo duubi capande nay ndee, anniyii faabaade sakiraaɓe muudum ɓiɓɓe Israa'iila. ²⁴ O yii Misiranke ana tooɲa gooto maɓɓe, o yobtii ko neddo makko oo tooɲaa koo, o fii Misiranke oo, o wari dum. ²⁵ O sikkuno saki-raaɓe makko ɓee paaman Laamdo ana hisinira dum'en saabe makko, kaa ɓe paamaali. ²⁶ Janngo muudum o forri e didon maɓɓe ana kaɓa. O yidi rewrintinde ɓe, o wii: «Gidiraabe am, onon, on sakiraaɓe! Ko waddondiri on?» ²⁷ Non tooɲudo tanaa muudum oo dunyi mo, wii: «Homo wadu maa hooreejo naa caroowo amen? ²⁸ Dum nee a muuydo warde kam no mbarduno-daa Misiranke oo keenen nii?»‡ ²⁹ Muusaa dogiri saabe konngol ngol, feri, yehi leydi Madiyan. O hebi ton ɓiɓɓe worɓe didon.

³⁰ Nde mo hiɓbinnoo ton duubi capande nay ndee, malaa'ika ɓanngani mo e ley metangal wuutuure huɓboore ley ladde jeereende banngede waamnde haayre wiyeteende Siinaayi. ³¹ Nde Muusaa yii dum ndee, haaynaa e ko yii koo. Omo battitoo faa mo yeewa, nii daande Joomiraado wii: ³² «Miin woni Laamdo njaatiraaɓe maa, Ibarahiima e Isiyaaka e Yaakuuba.» Muusaa darii ana siɲna, huli yeewde. ³³ Joomiraado wii mo: «Boorta pade maa, sabi nokku do ndari-daa doo yo leydi

‡ 7:28 Pergu 2.11-14

seniindi. ³⁴ Mi yii torra kewtiido yimbe am bee to Misira, no dum foti naawde, mi nanii boytaali maabe, mi jippiima faa mi tonngita be. Joonin, war mi nele Misira.»§

³⁵ Muusaa mo be calanii so be mbii: «Homo wadu maa hooreejo naa caroowo?» oo Laamdo neli, so wadi dum ardiido e kisinoowo, saabe malaa'ika banngannoodo dum e ley wuutuure oo. ³⁶ Kanko yaltini be, o wadi kaayde e taagumansaaji ley leydi Misira e ley maayo Maaliya e leyladde jeereende duubi capande nay. ³⁷ Oo woni Muusaa biido giibe Israa'iila: «Laamdo nelan e mon annabaajo hono am, sakiike mon.» ³⁸ Kanko wondi e malaa'ika kaaldunoodo e makko to waamnde haayre wiyeteende Siinaayi, kanko wondi e njaatiraaabe meeden nde be moobtinoo ley ladde jeereende ndee, kanko hebi konngi guurnooji faa o hokka en.

³⁹ Kaa njaatiraaabe meeden njabaali downtanaade mo. Be calanii mo, hakkillaaji maabe mbirfii Misira, ⁴⁰ be mbii Haaruuna: «Wadan en tooruuji ardotoodi en, sabi en anndaa ko hewtii Muusaa jaltinnoodo en leydi Misira oo.»* ⁴¹ E ley deen jalaade be tafi tooru suuriindu suura gahel, be ngadani ndu sadaka, be ceyorii golle juude maabe. ⁴² Laamdo duurtii be, yoppiri be rewde koode kammu, hono no winndiraa e dewtere annabaabe nii:

«Hey suudu baaba Israa'iila!

Duubi capande nay di ngadu-don ley ladde
jeereende dii,
on ngadanii kam sadakaaji kirsamaaji naa?

§ 7:34 Pergu 3.1-10 * 7:40 Pergu 32.1

43 On ngadaali. On ndoondiima hukukum tooru
Moloko,
kajum e hoodere tooru moodon Refan,
nate de moyyin-don faa kujidanon dum'en!
Dum wadi so mido eggina on,
faa nabe-don caggal Baabila.»†

44 Eciyen jokkini hen:

—Njaatiraaɓe meeden ɓee ana njoginoo
hukukum seedaaku ley ladde jeereende. Oon
hukukum moyyiniraama hono no Laamɗo
tinndiniri Muusaa nii. 45 Njaatiraaɓe meeden
ndoni hukukum oo. Be eggidi e makko wakkati
mo Yosuwa ardii ɓe, ɓe naanni mo leydi ndi ɓe
teeti leji di Laamɗo ribbi dii. Dum worri non faa
jamaanu Daawuuda. 46 Daawuuda heɓii moyyere
Laamɗo, o jaagii dum yalla omo yarranee mo
mahana Laamɗo Yaakuuba hodorde. O heɓaali.
47 Suleymaana, kajum mahi ndu. 48 Kaa Laamɗo
Toowɗo oo joodataako e cuudi di yimɓe ngolli,
hono no annabaajo wiiri nii:

49 «Joomiraado wii:

Kammu yo joodorgal am,
leydi yo njaabirdi koyde am.
Suudu hondu mahanton kam?
E nokku homo powtintoo-mi?

50 Tama wanaa miin tagiri kulle dee fuu baawde
am?»‡

51 Eciyen jokkini hen, wii:

—Onon tiidube ko'e, yoorɓe ɓerde, pahinkiniibe,
abada odon calanii Ruuhu Ceniido oo hono no
njaatiraaɓe moodon ɓee nii. 52 Homo woni
annabaajo mo njaatiraaɓe moodon torraali dum?

† 7:43 Amos 5.25-27 ‡ 7:50 Esaaya 66.1-2

Be mbarii ardinoobe haalde haala garol Poocci-tiido, mo onon e ko'e mon njammbi-don, so mbar-don dum jooni oo, ⁵³ onon hebuube Sariya Muusaa mo malaa'ika'en njippini so njokkaali dum bee.

No Eciyen wardiraa kaaye

⁵⁴ Nde Saahii6e bee nannoo dii haalaaji ndee, 6e tikki faa 6e ndarii e6e njattanoo mo e6e picca pedeeli. ⁵⁵ Kaa kanko kebbinaado Ruuhu Ceniido oo, o tiggittii kammu, o yii teddeengal Laamdo, o yii lisaa ana darii jaamo Laamdo. ⁵⁶ O wii:

—Yeewee! Mido yiya kammu ana uddittii, Bii Neddo ana darii jaamo Laamdo!

⁵⁷ Be fuu 6e ngulli semmbe, 6e cukki noppi ma66e, 6e ndiirani mo, ⁵⁸ 6e njaltini mo ngalluure ndee, 6e mbedii mo kaaye. Seedee'en 6ee boortii saayaaji muudum'en, njoyyini bange koyde jokolle biyeteedo Sool. ⁵⁹ E6e mbedoo Eciyen kaaye forri omo jaagoo Laamdo omo wiya:

—Iisaa Joomiraado, ja66a yonki am!

⁶⁰ Ndennoo, o diccii, o wulli faa toowi, o wii:

—Joomiraado, pati rewta 6e e dii luutti!

Nde o haalnoo dum ndee, o maayi.

8

¹ Sool ana yarii ko 6e mbari Eciyen koo.

Oon jalooma, torra mawdo hewtii deental goondin6e to Urusaliima too. Be fuu 6e caakii ley leyde Yahuudiya e Samariya, so wanaa nelaabe 6ee. ² Wor6e hul6e Laamdo iri Eciyen, mboyi dum bojji mawdi sanne. ³ Kaa Sool tewtii timminde deental goondin6e ngal. Omo naata cuudi, o nanga wor6e e rew6e, o daasa dum'en, o uddoya

ɗum'en kasu. ⁴ Kaa saakinoobe ɓee naati e yiilaade ana mbaajoo Kabaaru Lobbo oo.

No Filipa waajorii Kabaaru Lobbo oo ley leydi Samariya

⁵ Filipa yehi e ngalluure wonnde ley leydi Samariya, waajii ɓe haala Almasiihu. ⁶ Be fuu ɓe kettinii ko Filipa waajotoo koo faa gasi, ɓe njii taagumansaaji ɗi o wadi ɗii. ⁷ Sabi laddaabe heewɓe, seydaani'en muudum'en njaltiri gullaali mawɗi. Bonnguuɓe heewɓe e layooɓe cellii. ⁸ Dum laatanii ngalluure ndee seyo manngo.

⁹ Gorko biyeteɗo Simon ana wonnoo e ngalluure ndee. Omo gollannoo ndaggadaaku, omo haayɗinannoo Samariyankooɓe sanne, omo jogorinoo hoore makko won no o foti. ¹⁰ Be fuu eɓe njarranii mo, gila suka faa mawɗo, ɓe mbii:

—Oo gorko woni mo Laamɗo luɓii baawɗe biyeteɗe «Baawɗe mawɗe».

¹¹ Be njokkii mo ko ɓooyi saabe omo haayɗinannoo ɓe e bidiga makko. ¹² Kaa nde Filipa waajinoo ɓe Kabaaru Lobbo haala Laamu Laamɗo e haala Iisaa Almasiihu ndee, ɓe ngoondini, worɓe e rewɓe fuu lootaa lootogal batisima. ¹³ Simon e hoore muudum goondini, kajum duu. Nde o batisaa ndee, o takkondiri e Filipa, o haaynaa nde o yiinoo taagumansaaji e kaayɗe mawɗe gadaade ɗee.

¹⁴ Nelaabe wonɓe Urusaliima ɓee nani Samariyankooɓe ngoondinii konngol Laamɗo. Be neli e muudum'en Piyeer e Yuhanna. ¹⁵ Nde ɓeen njottinoo ndee, nduwanii ɓe yalla eɓe keɓa Ruuhu Ceniido, ¹⁶ sabi Ruuhu Ceniido jippaaki e

fay gooto e maɓɓe tafon. Saabe Iisaa Joomiraado oo tan ɓe mbatisiraa. ¹⁷ Nden Piyeer e Yuhanna pawɗi juude muudum'en dow maɓɓe so ɓe keɓi Ruuhu Ceniido.

¹⁸ Nde Simon yii Piyeer e Yuhanna ana pawɗi juude muudum'en dow maɓɓe ana ndokka ɓe Ruuhu Ceniido ndee, waddani ɓe kaalisi, ¹⁹ wii:

—Ndokkee kam miin duu deen baawde yalla mo paw-mi juude am e dow muudum fuu ana heɓa Ruuhu Ceniido.

²⁰ Nii Piyeer jaabii mo, wii:

—Yo Laamdo halke, aan e kaalisi maa, sabi a miilii dokke Laamdo ana coottitiree kaalisi! ²¹ A walaa gedal, a walaa yolande e ley haala kaa, sabi ɓernde maa foocitanaaki Laamdo. ²² Tuubu, iw e bonannda maa oo, jaago-daa Joomiraado yaafe ko miilataa koo. ²³ Sabi mi yii ma a ɓaleejo yonki, bonannda maa jaalike ma.

²⁴ Simon jaabii, wii:

—Naagane kam Joomiraado pati fay huunde e ko mbii-don koo hewtoo kam.

²⁵ Caggal ko ɓe ceettii so ɓe mbaajii konngol Joomiraado ngol koo, Piyeer e Yuhanna mbirfitii Urusaliima. E laawol ngol, ɓe mbaajii Kabaaru Lobbo oo e geelle Samariya keewde.

No Filipa batisiri howruujo kaananke Ecopii

²⁶ Malaa'ika Joomiraado wii Filipa:

—Imma, yaaru ɓaleeri, laawol iwrungol Urusaliima so ana fa'i Gaaja, kanngol ngol jeewnugol.

²⁷ O immii, o yehi. Nden o tawi gorko Ecopiiyanke, howruujo kaananke debbo Ecopii biyeteedo Kandaake, yehiino Urusaliima juuroyaade. Kanko haybata beembal jawdi

kaananke debbo oo. ²⁸ Nde o wirfitinoo ndee, omo joodii e wotoro makko, omo jannga ley dewtere annabi Esaaya. ²⁹ Ruuhu wii Filipa:

—Batta, sawnda wotoro oo.

³⁰ Filipa dogi hewtii mo, nani omo jannga dewtere annabi Esaaya, wii mo:

—Ada faama ko njanngataa koo naa?

³¹ Gorko oo jaabii, wii:

—Hono paamiran-mi so fay gooto firritanaali kam?

O ndaardi Filipa njabba jooddoo e makko. ³² Dee aayaaje o jannannoo e dewtere ndee:

«O naɓiraa hono no mbaalu kirsoyteeɗo nii.

E no njawdiri deyyirta yeeso kesoowo dum nii,

hono non o deyyiri.

³³ Leydinkinaare makko bonni sareede makko.

Homo waawi jantaade janta iwɗi makko?

Sabi o mursinanaama yonki makko ga aduna gaa.»*

³⁴ Howruujo oo wii Filipa:

—Mido ndaarde, haalanam homo annabaajo oo haalata haala muuɗum, hoore muuɗum naa godɗo?

³⁵ Non Filipa jaabii, yeewi binndi ɗii, waajii mo Kabaaru Lobbo haala Iisaa. ³⁶ Eɓe njokki laawol maɓɓe ngol faa ɓe njii ndiyam. Howruujo oo wii:

—Ndiyam annii! Ko haɗata kam looteede lootal gal batisima? [³⁷ †]

* **8:33** Esaaya 53.7-8 † **8:37** E dereeji ɓooyɗi ɗii, yoga ana ɓeyɗa aaya 37:Filipa wii: —So tawii ada goonɗiniri ɓernde laaɓunde, walaa ko haɗete batiseede. O jaabii, o wii: —Mido goonɗini Iisaa Almasiihu woni Bii Laamɗo.

³⁸ O yamiri wotoro oo daroo. Be didon fuu be njippii, be ndegii e ndiyam dam. Filipa batisi mo. ³⁹ Nde be yeentunoo ndiyam dam ndee, Ruuhu Joomiraado diwtii Filipa. Howruujo oo yiitaali mo kasen, jokkiri laawol muudum seyo. ⁴⁰ Filipa tawoyaa Ajootus. Gila don faa Kaysariya, ngeenndi fuu ndi mo wari e muudum, o waajoto Kabaaru Lobbo oo.

9

No Sool tuubiri

¹ Sool ana heddii e gidoraade taalibaa6e Joomiraado 6ee waran 6e. O yehi to Jottinoowo Sadaka Mawdo. ² O ndaardi dum talki yamiroore naannooji mo cuudi baajordiYahuudiyankoobe gondi Damas, yalla so o tawii ton yim6e jokku6e laawol Iisaa, wor6e naa rew6e, o nannga dum'en, o ha66a, o naba Urusaliima. ³ Nde o yahunoo faa o 6adii Damas ndee, wakkati gooto fooyre iwri dow kammu filii mo. ⁴ O saami e leydi, o nani daande ana wiya mo:

—Sool, Sool, ko saabii so ada torra kam?

⁵ O lamndii:

—Aan homo, gido Laamdo?

Jaabu wari e makko:

—Miin Iisaa mo torru-daa oo. ⁶ Imma naatu e ley ngalluure ndee. Be kaalante ko kaan-daa wadude.

⁷ Wor6e wondu6e e makko 6ee, nanii daande ndee kaa njiyaali fay gooto. Be ndarii, 6e mugaa.

⁸ Sool immii e leydi, darii ana futtini gite muudum, kaa ziyataa fay huunde. Nden o dowaa, o naannaa Damas. ⁹ O wafi balde tati o bumdo, o jaamaali o yaraali.

¹⁰ Taalibbo biyeteedo Ananiyas ana wonnoo Damas. Joomiraado noddi dum ley koydol, wii dum:

—Ananiyas!

O jaabii, o wii:

—Haa, Joomiraado.

¹¹ Joomiraado wii mo:

—Imma yaaru Bolol Dartiingol, naataa galle Yahuuda, ndaartaa gorko biyeteedo Sool, jeyaado Tarsus, sabi jooni omo wondi e wadude duwaawu.

¹² O yii e ley koydol gorko biyeteedo Ananiyas ana naata, ana fawa juude muudum e makko, yalla omo wumta.

¹³ Ananiyas jaabii, wii:

—Joomiraado, mi narii yimbe heewbe haala oo gorko e torraaji keewdi di o wadi seniibe maa wonbe Urusaliima bee. ¹⁴ O wardii doo e yamiroore hooreebe yottinoobe sadaka, faa o haaba noddoobe innde maa fuu.

¹⁵ Joomiraado wii mo:

—Yaa wadoy no mbii-mi nii, sabi oo gorko cubii-mi faa anndina yimbe innde am. O waajoo dum leji e kaanankoobe, kaɗum e biibe Israa'iila. ¹⁶ Mi hollan mo no tilsiri mo torriree torraaji keewdi saabe am.

¹⁷ Nden, Ananiyas yehi, naatoyi suudu nduu, fawi juude muudum e makko, wii:

—Sakiike am Sool, Joomiraado men Iisaa banngannoodo ma e laawol ngardanno-daa ngol oo, nelii kam faa mbumtaa, keewaa Ruuhu Ceniido.

¹⁸ Oon wakkati fuu, huunde wa'unde no kobbaaje nii hobbitii e gite Sool, o wumti, o immii, o lootaa lootogal batisima. ¹⁹ O jaami, o warti

e noone makko. O heddodii e taalibaaɓe wonɓe Damas ɓee balde seeda.

No Sool waajorii kabaaru Iisaa ley Damas

²⁰ Sool hejii law fuddi waajaade haala Iisaa ley cuudi baajordi. O wii kaɗum jaati woni Bii Laamɗo. ²¹ Hettintonooɓe mo ɓee fuu kaaynaa, mbii:

—Wanaa kanko wonnoo torrannooɗo goondinɓe Iisaa wonɓe ley Urusaliima ɓee naa? Wanaa faa o haɓɓa goondinɓe o naɓa dum'en to hooreeɓe yottinooɓe sadaka waddi mo ɗoo naa?

²² Ana ɓooya fuu Sool ana ɓeydoro soobe e ley waaju mum oo, faa dum wemmbi Yahuudiyankooɓe wonɓe Damas ɓee fuu, o laɓɓinani ɓe Iisaa woni Almasiihu oo.

²³ Nalaade njehi, ngarti, Yahuudiyankooɓe ndawridi faa mbara Sool. ²⁴ Sool humpitii dabare maɓɓe oo. Jemma e jalooma eɓe kayba dame ngalluure ndee pati o yalta, yalla eɓe keɓa no ɓe mbarda mo. ²⁵ Jemma gooto taalibaaɓe makko ɓami mo, ngatti mo e sagiire, kaɓɓi hen ɓoggol, njawtini mo tatawol piliingol ngalluure ndee ngol.

No taalibaaɓe wonɓe Urusaliima keɓiri hoolaade Sool

²⁶ Nde Sool warnoo Urusaliima ndee, yiɗi takkaade e taalibaaɓe Iisaa ɓee, kaa ɓe fuu eɓe kula mo, ɓe koolaaki yalla o laatike taalibbo Iisaa jaati jaati. ²⁷ Nden Barnabas naɓi mo to nelaabe ɓee too, haalani dum'en no o yiiri Joomiraado oo ana haalda e makko e laawol ngol, e no o waajorii haala Iisaa to Damas too e cuusal. ²⁸ Caggal dum, Sool wondi e maɓɓe, ana naata ana yalta

ley galleeji maɓɓe Urusaliima, ana waajoroo haala Joomiraado kaa cuusal. ²⁹ Omo haalda e Yahuudiyankooɓe haalannooɓe yunaninkooɓe ɓee, omo yeddondira e maɓɓe, jaka ɓeen ana tewtannoo no mbarda mo. ³⁰ Nde deental goondinɓe ngal annditinnoo dum ndee, naɓi Sool Kaysariya. Caggal dum, ɓe neli mo Tarsus.

³¹ Nii deental goondinɓe ngal heɓiri jam ley Yahuudiya e Galili, kaɗum e Samariya fuu. Ngala jiiɓi, ngal wattiniri kulol Joomiraado, ngal ɓeydorii heewde saabe ballal Ruuhu Ceniido.

No Piyeer golliri kaayɗe ley geelle biyeteede Lidda e Yoppe

³² Piyeer ana yiilotonoo e ley leydi ndii fuu, o jippanii seniiɓe wonɓe Lidda ɓee duu. ³³ O tawi ton gorko jawɗo mo terɗe muudum fuu mbaati, biyeteedo Ayneyas. Wadɗii duuɓi jetti ana lelii.

³⁴ Piyeer wii mo:

—Ayneyas, Iisaa Almasiihu sellinii ma! Imma, moyyintin lelnɗe maa!

Oon wakkati fuu o immii. ³⁵ Wonɓe Lidda e feeyo Saron fuu njii mo, tuubani Joomiraado.

³⁶ Taalibbo debbo biyeteedo Tabita ana wonoo Yoppe. Tabita woni Dorkas e yunaninkooɓe, maanaa mum yo lewla. Omo golla gollɛji lobbi, omo wadana misikiina'en moyyere. ³⁷ E deen balɗe o jawi, o maayi, o lootaa, o lelnaa dow sooro tafon. ³⁸ Nde wonoo Yoppe woddondiraa e Lidda, taalibaaɓe ɓee nani Piyeer ana ton, neli worɓe didon ndaarda mo o yottoo dum'en law. ³⁹ Piyeer immii, yaadi e maɓɓe. Nde yottinoo ndee, ɓe jabbini dum dow sooro too. Rewɓe talka'en ɓe

worbe mum'en maayi bee fuu battii dum ndarii ana mboya, ana kolla dum forgooji e dollokaaji di Dorkas no'unoo nde wondunoo e muudum'en ndee. ⁴⁰ Piyeer yaltini yimbe bee fuu, diccii, ana duwoo. Caggal dum, yeecitii e maaydo oo, wii:

—Tabita, imma!

Non Tabita feerti gite muudum, yii Piyeer, joodii. ⁴¹ Piyeer nanngi junngo makko, immini mo. Caggal dum, o noddi senii be e rewbe talka'en bee, o holli dum'en Tabita yo guurdo. ⁴² Dum nanaa e ley Yoppe fuu, heewbe ngoondini Joomiraado. ⁴³ Piyeer faabi Yoppe balde kuurde e galle nobboowo guri biyeteedo Simon.

10

No Piyeer noddiraa to suudu Korneliyus too

¹ Gorko biyeteedo Korneliyus ana wonnoo Kaysariya. O hooreejo konu biyeteedo Italiyanke. ² O kuppiddo e diina, kanko e koreeji makko fuu be hulbe Laamdo. Omo sakkoo Yahuudiyankoobe sadakaaji keewdi, omo jaagoo Laamdo wakkati fuu. ³ Kiikiide gooto hono wakkati sallifanaa buubudo, o hebi holleede, o yii malaa'ika ana naata ley suudu makko ana wiya mo:

—Korneliyus!

⁴ O huli faa gite makko paapii, o wii dum:

—Gido Laamdo, kori jam?

Malaa'ika oo wii mo:

—Laamdo jaabanike ma duwaawuuji maa e sadakaaji maa. ⁵ Nel jooni worbe to ngeenndi

Yoppe, nodda biyeteedo Simon, noddirteedo Piyeer. ⁶ Omo jippii galle jobboowo guri biyeteedo Simon, mo galle muudum heedi e maayo geeci.

⁷ Nde malaa'ika kaaldannoodo e makko oo wittunoo ndee, o noddi golloobe makko didon e sordaasi gooto kuldo Laamdo jeyaado e howruube makko. ⁸ O haalani be ko malaa'ika oo wii koo fuu, o neli be Yoppe.

⁹ Janngo muudum, ebe e laawol. Nde worbe taton bee battii ngeenndi ndii ndee, tawi Piyeer jabbii dow bene muudum wakkati hakkunde naange faa wada duwaawu. ¹⁰ O yolbi faa sanne, omo yidi jaamde. Nde be moyyinanta mo jaamdu ndee, Laamdo holli mo, ¹¹ o yii kammu udditike, huunde wa'unde no daddamaare mawnde, nde cobbuli muudum nay fuu kabbaa, ana rennee faade e leydi. ¹² Sii daabaaji fuu, di koyde nay e jjaarooji, kanum e sii pooli fuu ana e mayre.

¹³ Daande wii mo:

—Piyeer, imma, hirsu, jaam!

¹⁴ Piyeer wii:

—Sawra Joomiraado! Abada mi jaamaali ko harmi naa ko sobi.

¹⁵ Daande ndee wii mo kasen:

—Pati harmin ko Laamdo senni.

¹⁶ Dum wadi non cili tati. Nden daddamaare ndee jabbintinaa dow kammu.

¹⁷ Ko Piyeer hollaa koo, omo miiloo no dum waawi laatoraade. Tawi e oon wakkati, worbe be Korneliyus nelnoo bee, lamndike galle Simon. Be ngari, be ndarii e damal ngal. ¹⁸ Be noddi, be lamndii yalla Simon noddirteedo Piyeer don jippii.

¹⁹ Piyeer ana heddii miilde ko yii koo, faa Ruuhu wii dum:

—Worbe taton ana tewte. ²⁰ Imma, jippa, njaadaa e maβbe tawa a sikkitaaki, sabi miin neli be.

²¹ Piyeer jippii, wii worbe bee:

—Mido nii, miin woni mo tewtaton oo. Kori jam waddi on?

²² Be njaabii, be mbii:

—Korneliyus hooreejo konu neli min. O gorko dartiido, kuldo Laamdo, mo lenol Yahuudiyankooβe fuu seettanii moyyere. Malaa'ika ceniido yamirii mo min nodde, ngaraa suudu makko, yalla omo nana waaju maa.

²³ Piyeer noddi be, silmini be, jippini be galle muudum.

Janngo muudum, o immii, o yaadi e maβbe. Yoga e sakiraaβe jeyaaβe Yoppe njaadi e makko.

²⁴ Faβbi-janngo muudum be njottii Kaysariya. Korneliyus ana tijjinoo be, noddi sakiraaβe muudum e yiβbe muudum βadiiβe. ²⁵ Nde Piyeer naatanoo ndee, Korneliyus jaβbii dum, sujidani dum.

²⁶ Piyeer itti mo e sujuudu nduu, wii:

—Imma, sabi miin duu mi neddo tan.

²⁷ Piyeer ana haalda e makko, faa be naati galle oo, tawi ton yimbe heewbe ana mooβtii. ²⁸ O wii be:

—Odon anndi dagantaako Yahuudiyanke jokkondira e mo wanaa Yahuudiyanke, naa naatude suudu muudum. Kaa Laamdo hollii kam pati mi nanngira fay gooto karmudo naa cobudo. ²⁹ Dum wadi nde nelan-don kam ndee, mi warii, mi ujaaki. Dum nee, kaalanee kam, saabe kodum noddir-don kam?

³⁰ Korneliyus jaabii, wii:

—Hannde woni balde nay, mido wada duwaawu ley suudu am e oo doo wakkati, faa gorko mo kaddule jalbooje wari, darii yeeso am, ³¹ wii: «Korneliyus, Laamdo jaabanike ma duwaawuuji maa e sadakaaji maa. ³² Jooni, nel e ngeenndi mbiyeteendi Yoppe, noddane-daa gorko biyeteedo Simon, noddirteedo Piyeer. Omo jippii galle jobboowo guri biyeteedo Simon, mo galle muudum heedi e maayo geeci.» ³³ Dum wadi so nel-mi noddoye-daa oon wakkati fuu. Ko ngar-daa koo gasii sanne. Jooni min fuu miden nii yeeso Laamdo faa min kettinoo ko Joomiraado yamir maa mbaajo-daa fuu.

³⁴ Nden Piyeer fuddi waajaade, wii:

—Jooni mi yii goonga jaati Laamdo burdintaa yimbe. ³⁵ Neddo kuloowo mo, gadoowo ko foocitii, o yidan dum ko lepol muudum tawaa fuu. ³⁶ Odon anndi konngol ngol Laamdo neldi biibe Israa'iila ngol, ngol ceyniroowol jam hebiraama saabe Iisaa Almasiihu, kapum woni Joomiraado yimbe fuu. ³⁷ Odon anndi ngol konngol kuubungol leydi Yahuudiya fuu, puddirngol gila Galili, caggal Yaayaa waajike yo yimbe loote batisima. ³⁸ Odon anndi no Laamdo suborii Iisaa Nasaraatunke oo, no jippiniri e muudum Ruuhu Ceniido e baawde. Odon anndi no Iisaa yiilorii e nokkuuje fuu ana golla golleeji lobbi, ana sellina wonnoobe e margal Ibiliisa fuu sabi Laamdo ana wondi e muudum. ³⁹ Minen min seedee'en ko o golli Yahuudiya e ko o golli Urusaliima fuu. Be bili mo e leggal bardugal, be mbari mo, ⁴⁰ kaa Laamdo wuurtinii mo nannde tatabere, banngintini mo hakkunde amen. ⁴¹ Kaa wanaa yimbe fuu o banngani. O

6annanii seedee'en 6e Laamdo adii subaade 6ee, minen jaamdu6e e makko so njardi e makko caggal wuurtugol makko 6ee. ⁴² O yamirii min mbaajoo yim6e, min ceetoo kanko woni mo Laamdo wadi caranoowo wuur6e e maay6e. ⁴³ Annabaabe fuu ceettanike mo, mbii goondindo mo fuu heban yaafeede luutti muudum saabe makko.

⁴⁴ Nde Piyeer waajotoo waaju oo ndee, Ruuhu Ceniido jippii e hettintoo6e 6ee fuu. ⁴⁵ Yahuudiyankoo6e goondin6e wardunoobe e Piyeer 6ee fuu kaaynaa, no dokkal Ruuhu Ceniido ngal saakorii e yim6e 6e nganaa Yahuudiyankoo6e nii. ⁴⁶ Sabi e6e nanannoo 6een yim6e ana kaala e demde janane ana njetta Laamdo. Nden, Piyeer jaabii, wii:

⁴⁷ —Yim6e 6ee ke6ii Ruuhu Ceniido hono no meeden nii. Homo waawi hadude 6e looteede lootogal batisima?

⁴⁸ O yamiri 6e mbatisiree e innde Iisaa Almasihu. Caggal dum, 6e ndaardi mo o fabbana 6e balde.

11

No Piyeer jaaborii deental goondin6e gonngal Urusaliima

¹ Nelaabe 6ee e sakiraa6e wonnoo6e Yahuudiya 6ee nani yim6e 6e nganaa Yahuudiyankoo6e 6ee duu ke6ii konngol Laamdo. ² Nde Piyeer njabbunoo Urusaliima ndee, goondin6e tilsin6e taadagol 6ee peli dum, ³ mbii:

—A jippike e yim6e 6e taadaaki, a jaamdii e muudum'en!

⁴ Nden Piyeer haalani 6e ko wadi koo gila e puddoode faa e timmoode, wii:

⁵ —Ngeenndi Yoppe ngonnoo-mi, mido duwoo faa njii-mi huunde yellitike e am. Huunde wa'unde no dadfamaare mawnde nde cobbuli muudum nay fuu kabbaa, ana rennee iwde e kammu faade e am. ⁶ Taykitii-mi nde faa gasi, njii-mi daabaaji fuu, di koyde nay e kulle ladde e njaarooji e sii pooli fuu. ⁷ Nanu-mi daande ana wiya kam: «Piyeer, imma, hirsu, jaam!» ⁸ Mbii-mi: «Sawra Joomiraado! Abada mi jaamaali ko harmi naa ko sobi.» ⁹ Daande dow kammu ndee jaabitii kam kasen, wii: «Pati harmin ko Laamdo senni.» ¹⁰ Dum wadi non cili tati. Caggal mum, kulle dee fuu nabbintinaa dow kammu. ¹¹ E oon wakkati, worbe taton nelaabe e am iwde Kaysariya ngari e suudu do min ngonnoo doo. ¹² Ruuhu Ceniido wii kam mi yaada e maabe pati mi sikkitoo fay huunde. Bee doo sakiraaabe njeegom njaadi e am, min naaddi suudu Korneliyus. ¹³ O haalani min no o yiiri malaa'ika darinoodo suudu makko ana wiya mo: «Nel e ngeenndi mbiyeteendi Yoppe noddane-daa Simon noddirteedo Piyeer. ¹⁴ O waajete waaju kisinoowo ma, aan e koreeji maa fuu.» ¹⁵ Nde puddu-mi wajaade ndee, Ruuhu Ceniido jippii e maabe hono no jipporinoo e meeden arannde nii. ¹⁶ Nden, micciii-mi ngol doo konngol ngol Joomiraado wiinoo: «Yaayaabatisirannoo ndiyam, kaa onon, on mbatisirte Ruuhu Ceniido.» ¹⁷ So Laamdo fonndii en e maabe, hokkii 6e ko hokkunoo en koo nde ngoondinno-den Joommen Iisaa Almasiihu ndee, ndennoo miin, ko ngon-mi so mi hada Laamdo?

¹⁸ Nde 6e nannoo dum ndee, 6e ndeyyinii, e6e

njetta Laamdo, ebe mbiya:

—Laamdo tuubinii yimbe be nganaa Yahuudiyankooɓe duu yalla ana keɓa nguurndam ngoongaraajam.

No Kabaaru Lobbo waajiraa ley Antiyokiya

¹⁹ Yoga e saakiiɓe saabe torraaji gaduɗi caggal maayde Eciyen ɓee, njeɓi faa Finikiya e Kiprus e Antiyokiya. Be mbaajaaki konngol ngol so wanaa Yahuudiyankooɓe. ²⁰ Kaa yoga e goonɗinɓe iwooɓe Kiprus e Sireene naati Antiyokiya ana mbaajoo Kabaaru Lobbo haala Iisaa Joomiraado oo hakkunde Yunaninkooɓe. ²¹ Baawde Joomiraado ana e maɓɓe. Yimbe heewɓe ngoonɗini, tuubi, ngarti e Joomiraado.

²² Deental goonɗinɓe wonɓe Urusaliima ɓee nani kabaaru gaduɗo Antiyokiya oo, neli ton Barnabas. ²³ Nde oon yottinoo so yii e maɓɓe moyyere Laamdo ndee, seyii, waajii ɓe fuu ɓe tiinnoo ɓe tabita e Joomiraado ɓernde laaɓunde. ²⁴ Barnabas yo gorko moyyo, kebbinaado Ruuhu Ceniido e goonɗinal. Jamaa keewdo goonɗini Joomiraado saabe makko.

²⁵ Caggal dum, Barnabas yehi Tarsus faa tewtoya Sool. ²⁶ Nde o yiiti dum ndee, o naɓi dum Antiyokiya. Be ngondii e deental goonɗinɓe wonɓe ton ɓee hitaande hiɓɓere, ɓe njannginii yimbe heewɓe. Taalibaaɓe wonɓe Antiyokiya ɓee adii fuu wiyeede yimbe Iisaa.

²⁷ E deen balde, yimbe loowaaɓe konngol Laamdo iwruɓe Urusaliima ngari Antiyokiya. ²⁸ Gooto e maɓɓe biyeteedo Agabus, immii, darii, sapporii saabe Ruuhu yolbere mawnde wadan

ley laamu Roma fuu. Nde wadi e laamu kaananke mawdo biyeteedo Kalawdiyus.* ²⁹ Taalibaa6e 6ee anniyii hawrintinde gooto fuu ko waawi, faa 6e nelda sakiraa6e ma66e won6e Yahuudiya 6ee paabitoroo. ³⁰ Be ngadi dum, 6e neldi ballal ngal Barnabas e Sool tumba e juude maw6e deental ton.

12

No goondin6e torrira

¹ Oon wakkati, kaananke biyeteedo Hirudus fuddi torrude yoga e deental goondin6e ngal. ² O yamiri Yaakuuba sakiike Yuhanna oo wardee kaafaawi. ³ Nde o yiinoo edum weli Yahu-udiyankoo6e ndee, o nanngi Piyeer duu. Dum hawri e wakkati iidi mo buuru yuufinaaka. ⁴ Nde o nanngunoo Piyeer ndee, o uddi dum, o yamiri pelle nay sordaasi'en loomtondira e haybugol mum, fedde fuu yim6e nayon. O anniyike na6ude dum yeeso yim6e fuu, so iidi Paska oo ya66ike. ⁵ Dum wadi so Piyeer haybaa e ley kasu oo, kaa deental goondin6e ngal noottaali jaaganaade mo Laamdo.

⁶ Nde Hirudus anniyinoo na6ude mo ndee, oon jemma omo daaninoo hakkunde sordaasi'en didon, omo ha66iraa calali didi. Hayboobe damal kasu oo 6ee duu ana kayba. ⁷ Nii malaa'ika Joomiraado wari e makko, suudu nduu fuu fooyni, memi mo, finndini mo, wii:

* **11:28** Kalawdiyus yo kaananke Roma mawdo joya6o. O laamike hakkunde duubi 41 e 54 caggal pinaade Iisaa. Taariki oon jamaanu ana holla yolbere mawnde wadiino ley laamu Roma fuu hakkunde duubi 46 e 48 caggal pinaade Iisaa.

—Heja law, imma!

Non calali d̄ii kumtii, iwi e juude makko, caami.

⁸ Malaa'ika oo wii mo:

—Huma kumorgol maa, boorna pade maa.

Piyeer wad̄iri non. Malaa'ika oo wii mo:

—Waanda suddamaare maa, njokkaa e am.

⁹ Piyeer yalti, jokki e makko. O anndaa ko malaa'ika oo wadata, ana wa'ani mo hono no koydol nii, kaa dum goonga jaati. ¹⁰ Be bettii kayboowo arano oo, kaɲum e didaɓo oo, ɓe njottii damal njamndi pewtungal e ngalluure ndee ngal. Ngal udditi hoore maggal yeeso maɓɓe, ɓe njalti, ɓe njokki e laawol ngol. Oon wakkati, malaa'ika oo seerti e makko.

¹¹ Hakkille Piyeer warti, o wii:

—Jooni mi tayorii Joomiraado neli malaa'ika muudum, faa hisina kam e junngo Hirudus e ko Yahuudiyankooɓe njoonndorinoo mi wadete fuu.

¹² Nde hakkille makko jippitinoo ndee, o yehi galle Mariyama, inna Yuhanna noddirteedo Marka, ton yimɓe heewɓe moobotonoo ana ngada duwaawu. ¹³ Nde Piyeer tappunoo damal galle too ndee, golloowo debbo biyeteedo Rode wari e damal ngal faa humpitoo. ¹⁴ Nde o annditinnoo daande Piyeer ndee, o yeggiti udditinde damal ngal no o foti seyaade, o dogi o naatoyi, o humpiti ɓe Piyeer darii damal sella too. ¹⁵ Be mbii mo:

—A kaahaango!

Kaa omo hed̄d̄ii nanngude dum Piyeer. Be mbii kasen:

—Dum yo malaa'ika makko.

¹⁶ Kaa dum fuu Piyeer ana hed̄d̄ii tappude. Nde ɓe udditinnoo so ɓe njii mo ndee, ɓe kaaynaa

sanne. ¹⁷ O huncani be junngo yalla ebe ndeyyino, o jantanii be no Joomiraado yaltiniri mo kasu, o wii:

—Kaalanee dum Yaakuuba, kaɗum e sakiraaɓe woɓɓe ɓee.

Caggal muudum, o yalti, o yehi nokku godɗo.

¹⁸ Nde finnoo beete ndee, sordaasi'en ɓee ana lamndondira hoto Piyeer woni, ɓe mbemmbaa faa hakkillaaji maɓɓe keli. ¹⁹ Nde Hirudus ndaarnoo faa nannga mo, so heɓaali mo ndee, lamndii hayboobe ɓee no laatii, yamiri ɓe mbaree. Caggal dum, Hirudus regii Yahuudiya, yehi Kaysariya joodoyii ton.

No Hirudus maayiri maayde bonnde

²⁰ Hirudus tikkani yimɓe Tirus e Sidon. Been kaaldi, kawri, ngari e makko. Be adorii Bilastus howruujo makko oo, ɓe keɓi hakkille muudum, ɓe jaagii yalla dewral ana wada hakkunde maɓɓe, sabi leydi maɓɓe ndii e leydi Hirudus etata.

²¹ Sarti maɓɓe oo yottii, Hirudus ɓoornii kaddule kaananke, joodii dow bimmbeere laamu, haaldi e maɓɓe. ²² Yimɓe ɓee ngulli, mbii:

—Dum daande laamɗo, wanaa daande nedɗo!

²³ Oon wakkati fuu, malaa'ika Joomiraado fii Hirudus, sabi o jaɓii teddinireede o Laamɗo, tawi o wanaa. O yumi gildi, o maayi.

²⁴ Kaa konngol Laamɗo ngol ana yaara yeeso, ana ɓeydoo saakaade. ²⁵ Nde Barnabas e Sool tilinoo e golle muudum'en Urusaliima ndee, ɓe mbirfodii e Yuhanna noddirteedo Marka.

Dawol Pool aranol

13

No Barnabas e Pool cubiraa so nelaa faa ngolla golle Laamdo

¹ Annabaaɓe e jannginoobe ana e ley deental goondinɓe gonngal Antiyokiya ngal. Kamɓe ngoni Barnabas e Simeyon noddirteedo Baleejo e Lukiyus mo Sireene e Manahen, bammbidanoodo e Hirudus hooreejo leydi oo, kaɗum e Sool.

² Nannde wootere eɓe ndewa Joomiraado tawi eɓe ngoni e koorka, faa Ruuhu Ceniido wii ɓe:

—Keertanee kam Barnabas e Sool saabe golle mo noddir-mi ɓe oo.

³ Caggal ɓe koorii, ɓe nduwike, ɓe pawii juude maɓɓe e dow ɓeen, ɓe njoppiti dum'en ndawi.

⁴ Nii Ruuhu Ceniido neliri ɓe, ɓe ndegii e Sewlewikiya, ɓe naati laana geeci ɓe peewi Kiprus.

⁵ Nde ɓe njottinoo Salamis ndee, ɓe mbaajii konngol Laamdo ngol ley cuudi baajordi Yahuudiyankooɓe. Eɓe ngondi e Yuhanna (noddirteedo Marka) ana faaboo ɓe. ⁶ Nde ɓe taccunoo ruunde ndee so ɓe njottii Pafos ndee, ɓe tawi ton daggada Yahuudiyanke biyeteedo Bar-Iisaa, jaaroo wo yo annabaajo, ⁷ howruujo Segiyus Pool. Oon yo kaananke hakkilante, caahiido. O noddi Barnabas e Sool sabi ana yidi nande konngol Laamdo ngol. ⁸ Kaa Elimas daggada oo yo calaniido ɓe, omo tewta bonnitidde goondinal kaananke oo. (Maanaa Elimas woni daggada.) ⁹ E ley dum, Sool biyeteedo kasen Pool kebbinaado Ruuhu Ceniido oo futtini mo gite, ¹⁰ wii:

—Bii Ibiliisa! Aan keewdo jamma e njiibo, gaɗo ko moyyi fuu! A seerataa e oonude laawi Joomiraado poocitiidi dii naa? ¹¹ Jooni jukkungo

Joomiraado saaman e maa, a wuman, a yiyataa naange faa sarti cartaado oo yottoo.

Oon wakkati fuu, gite makko ngadi mbumm-baalu, de ni66i, omo wummbiloo, omo tewta dowoowo. ¹² Nde kaananke oo yiinoo ko wadi koo ndee, goondini Iisaa, haaynaa e ko nani haala Joomiraado kaa koo.

No Pool waajorii ley ngalluure Antiyokiya ley leydi Pisidiya

¹³ Pool e yaadu6e e muudum naati laana geeci ngalluure wiyeteende Pafos, peewi Perge ley leydi Pamfiliya. Don Yuhanna Marka seerti e ma66e, wirfitee Urusaliima. ¹⁴ Be ya66ii Perge, 6e ngari Antiyokiya ley leydi Pisidiya. Be naati waa-jordunalaande fowteteende, 6e njoodii. ¹⁵ Caggal janngede Sariya Muusaa e annabaa6e, hooree6e waajordu nduu 6ee neli e ma66e, mbii:

—Sakiraa6e, so won ko mbaajoto-don yim6e 6ee, kaalee.

¹⁶ Pool immii, hunci junngo muudum, wii:

—Israa'iilankoo6e e hul6e Laamdo wo66e, kettinee: ¹⁷ Laamdo Israa'iilankoo6e oo subiiima njaatiraa6e meeden, teddini lepol ma66e nde ngol hodoyi leydi Misira ndee, kasen yaltiniri 6e ton baawde muudum. ¹⁸ O mujanii* 6e ko foti duubi capande nay e ley ladde jeereende. ¹⁹ Caggal o halkii leni jeddi e ley leydi Kanaana, o hokki ndi yim6e makko ndona ndi. ²⁰ Edum waara e duubi teemedde nay e capande joy. Caggal dum, o hokki 6e saroobe faa jamaanu annabi Samuyila. ²¹ Nde dum 6ettii ndee, 6e naagii Laamdo hokka 6e

* **13:18** Won binndande biideo jammirii 6e.

kaananke. Laamdo hokki 6e Sawul bii Kis iwdo e lejol Benjamin. Oon laamii 6e duubi capande nay.

²² Nden Laamdo 6oorti Sawul, lammini Daawu-uda, mo o haali haala muudum so o wii: «Mi he6ii Daawuuda bii Yessa gorko 6uu6inoowo bernde am, gadoowo sago am.» ²³ E iwdi makko Laamdo yaltini Iisaa, kisinoowo Israa'iila no fodirnoo nii.

²⁴ Fade Iisaa warde, Yaayaa waajinoke lejol Israa'iila fuu yo tuubu, lootee lootogal batisima.

²⁵ Kasen, nde Yaayaa timminta golle muudum ndee, wiino: «Mi wanaa mo miilaton ngon-mi oo. Kaa mo mi fotaa fay e humtude boggi pade muudum ana wara caggal am.»

²⁶ Sakiraabe, onon iwdi Ibarahiima e been hul6e Laamdo won6e hakkunde mon! Onon neldaa oo kabaaru kisinoowo. ²⁷ Sabi won6e Urusaliima 6ee e hooree6e muudum'en fuu annditaali Iisaa. Kasen duu 6e paamaali haalaaji annabaabe janngetenoodi jalaande fowteteende fuu dii. Kaa 6e njottinii diin haalaaji nde 6e carunoo mo ndee.

²⁸ Fay so taweede 6e ke6aali feloore fay wootere nde 6e pelira mo yalla omo maaya, 6e ndaardii Pilaatu o waree. ²⁹ Nde 6e ngolli ko Binndi dii mbiinoo e makko koo faa hi6bi ndee, 6e njippini mo leggal bardugal ngal, 6e ngadi mo e yanaande.

³⁰ Kaa Laamdo wuurtinii mo. ³¹ Balde kuurde o 6annngani wondunoo6e e makko 6ee gila Galili faa Urusaliima. Been ngonni seettantoo6e mo yeeso yim6e jooni. ³² Minen, miden ceynira on fodoore nde njaatiraa6e meeden podanaa ndee, ³³ Laamdo hi6binanii en dum, enen 6i66e ma66e, nde wuurtinnoo Iisaa ndee. No winndiraa kasen e jimol Jabuura difabol:

«Aan, a biyam, hannde ndimu-maa-mi.»†

34 Kasen, haala immitagol makko e hakkunde maaybe e waasugol makko nolde, nii Laamdo wii: «Mi tabintinanan on podooje ceniide de mbon-tataa,

de podannoo-mi Daawuuda dee.»‡

35 Dum wadi so o wii e nokku goddo:

«A accataa Ceniido maa nola.»§

36 Daawuuda wadii sago Laamdo e jamaanu muudum. Caggal dum, o maayi, o mooftidaa e njaatiraaŋe makko, o noli. 37 Kaa mo Laamdo wuurtini oo nolaali. 38 Sakiraaŋe, andee saabe makko mbaajore-don yaafeede luutti. 39 Sariya Muusaa waawaa wadude neddo poocitiido, kaa kanko, goondindo mo fuu, o nanngiran dum poocitiido. 40 Dum nee, kaybee pati ko annabaabe cappinoo koo hewto on:

41 «Onon hoynuŋe,

yo on kaayne yo on kalko!

Sabi mido nii golla golle e ley wakkati moodon,
golle mo on ngoondintaa so neddo haalaniino
on.»*

42 Caggal Pool e Barnabas njaltii waajordu nduu, jamaa oo ndaardi ŋe yo ŋe ngartu fowteende waroore, yalla eŋe njokka e waaju maŋŋe oo. 43 Caggal mooftagol ngol, Yahuudiyankoobe heewŋe e naatuŋe e diina maŋŋe njokki e Pool e Barnabas. Been didon duu ana kaalda e maŋŋe ana mbaajoo ŋe yo ŋe niibu e moyyere Laamdo.

44 Fowteteende jokkunde hen ndee, ngalluure ndee fuu mooftii yalla ana hettinoo konngol

† 13:33 Jabuura 2.7 ‡ 13:34 Esaaya 55.3 § 13:35 Jabuura 16.10 * 13:41 Habaakuk 1.5

Laamdo. ⁴⁵ Kaa nde Yahuudiyankooɓe ɓee njiinoo oo jamaa ndee, haasidaaku naati e muudum'en, eɓe njedda ko Pool waajotoo koo, eɓe njenna dum.

⁴⁶ Nden Pool e Barnabas kaalaniri ɓe cuusal, mbii:

—Waajibi min adoo haalande on konngol Laamdo ngol, kaa ko tippiti-don ngol so car-don ko'e moodon on kaandaa e nguurndam nduumiidam koo, min njahan to yimɓe ɓe nganaa Yahuudiyankooɓe. ⁴⁷ Sabi ko Joomiraado yamiri en koo annii:

«Mi darnii ma yalla ada laatanoo leɓi dii fooyre, faa kisinaa aduna oo fuu.»[†]

⁴⁸ Nde yimɓe leɓi goddi dii nannoo dii haalaaji ndee, ceyii, teddini konngol Joomiraado ngol. Be Laamdo subanii nguurndam nduumiidam ɓee fuu ngoondini.

⁴⁹ Konngol Joomiraado ngol saakii e leydi ndii fuu. ⁵⁰ Kaa Yahuudiyankooɓe ɓee loofi rewɓe rewoɓe Laamdo saahiiɓe, kaɓum e mawɓe ngaluure ndee ɓee. Be ndooɓi torra dow Pool e Barnabas, ɓe njaltini dum'en leydi maɓɓe. ⁵¹ Been duu piddi e maɓɓe colla koyde muudum'en, peewti Ikoniya. ⁵² Taalibaaɓe ɓee kebbinaa seyo e Ruuhu Ceniido.

14

No Pool e Barnabas mbaajorii ley ngeenndi Ikoniya

¹ Ley Ikoniya duu Pool e Barnabas naati e ley waajorduYahuudiyankooɓe. Eɓe mbaajoo faa Yahuudiyankooɓe e yimɓe leɓi goddi heewɓe ngoondini. ² Kaa Yahuudiyankooɓe saliiɓe

[†] 13:47 Esaaya 49.6

goondinde 6ee loofi leɓi goddi dii, mbonni berde muudum'en yalla ana mbaja sakiraa6e 6ee. ³Dum e taweede hadaali 6e 6ooyde ton, e6e pawɓi jikke ma66e e Joomiraado, e6e mbaajaroo cuusal. Joomiraado seettii konngol hinnee muudum, nde hokkunoo 6e baawde wadude taagumansaaji e kaayde dogooje e juude ma66e. ⁴Yim6e ngeenndi ndii 6ee peccii: yoga heedani Yahuudiyankoo6e 6ee, yoga heedani nelaabe 6ee.

⁵Yim6e leɓi goddi e Yahuudiyankoo6e e ardiibe muudum'en anniyii torrude 6e e wardude 6e kaaye. ⁶Nde 6e maatunoo dum ndee, 6e ndogani Listara e Derbe e geelle seraaji muudum'en ley leydi Likoniya, ⁷e6e mbaajoo ton Kabaaru Lobbo oo.

No Pool e Barnabas mbaajorii ley ngeenndi Listara

⁸Gorko bonnguujo, dimdaado e bonnguwaaku, mo meedaali daraade e koyde muudum, ana wonnoo Listara. ⁹Omo hettinoo waaju Pool. Pool yeewi mo, yii goondinal makko sellinta mo, ¹⁰haaldi semmbe, wii:

—Imma, dara e koyde maa!

Gorko oo gurbitii, darii, ana yaha. ¹¹Nde yim6e 6ee njii ko Pool wadi koo ndee, ngulliri gullaali likoniyankoo6e, mbii:

—Laamdo'en nanndinkinike e yim6e, njippiima e meeden!

¹²Be inndiri Barnabas «Jewus», 6e inndiri Pool «Hermes», *sabi Pool wonnoo kaaloowo. ¹³Galle do Jewus rewetee ana wonnoo to naatirde ngeenndi

* **14:12** E ley diina Yunaninkoo6e Jewus woni hooreejo tooruuji, Hermes woni nelaado majji.

too. Jottinoowo sadaka oo waddi ga'i pariraafi piindi e dame dee. Omo yidi wafude sadaka, kanko e yimbe bee. ¹⁴ Kaa nde Barnabas e Pool nannoo dum ndee, ceeki kaddule muudum'en, kejanii jamaa oo ana ngulla, ¹⁵ ana mbiya:

—Worbe, kodum ngadaton doo? Minen duu min yimbe hono moodon. Miden mbaajoo Kabaaru Lobbo oo faa tuubon, iwon e dii golleeji laaliidi, ngarton e Laamdo guurdo, tagudo kammu e leydi e geeci e ko woni e muudum'en fuu. ¹⁶ E jamaanuujii jawtudi dii o yoppii leji dii fuu njokka laawi muudum'en. ¹⁷ Dum e taweede, omo golla ko moyyi faa dum seettanoo mo, omo hokka on tobo kammu, omo benndinana on jamri e wakkati muudum, omo waaltinira hakkillaaaji mon nguure e seyo.

¹⁸ Ko 6e mbaajii koo fuu, semmbe 6e kadiri jamaa oo hokkude 6e sadaka.

¹⁹ Caggal dum, Yahuudiyankoo6e iwi Antiyokiya e Ikoniya. Be kebi hakkillaaaji yimbe bee, been mbedii Pool kaaye, ndaasi dum faa nabi dum caggal ngeenndi ndii, sabi miilii mo maaydo. ²⁰ Kaa nde taalibaa6e bee ngari pilii mo ndee, o immii, o naatti e ley ngeenndi ndii.

No Pool e Barnabas mbirfitorii Antiyokiya

Janngo muudum, o yaadi e Barnabas ngeenndi mbiyeteendi Derbe. ²¹ Be mbaajii ton Kabaaru Lobbo oo, 6e kebi taalibaa6e faa keewi. Caggal muudum, 6e mbirfitii Listara e Ikoniya, kanum e Antiyokiya. ²² E6e cuusina yonkiiji taalibaa6e, e6e mbaajoo dum'en yo niibu e goondinal, e6e mbiya:

—Kinaa tampen tampereaji keewdi so naaten e Laamu Laamdo.

²³ E ley deente goondinbe dee fuu, 6e cubanii dum'en hooree6e. Caggal dum, 6e koori, 6e nduwii, 6e kalfini dum'en Joomiraado mo 6e ngoondini oo.

²⁴ Nde 6e ceekunoo Pisidiya ndee, 6e ngari Pamfiliya. ²⁵ Be mbaajii konngol ngol ley ngeenndi Perge. Caggal muudum, 6e njippoyii Attaliya. ²⁶ Ton 6e naati laana geeci, 6e mbirfii Antiyokiya do 6e kalfinanoo moyyere Laamdo faa 6e ngolla golle mo 6e tilii jooni oo.

²⁷ Nde 6e njottinoo ndee, 6e moobti deental goondinbe ngal, 6e kaalani ngal ko Laamdo wadidi e ma66e fuu, no o udditirani yim6e 6e nganaa Yahuudiyankoo6e damal goondinal. ²⁸ Be ngondi don e taalibaabe 6ee faa booyi.

15

Haala kawrital gadaangal Urusaliima

¹ Yim6e yogaa6e iwi Yahuudiya ngari Antiyokiya, ana njanngina sakiraa6e 6ee, ana mbiya:

—So on taadiraaka no Muusaa wiiri nii, on kisa-taa.

² Pool e Barnabas poodondiri e ma66e, nduddi e ma66e faa naawi. Dum wadi so 6e tabintini nelde Pool e Barnabas e yim6e wob6e faa Urusaliima, faade e nelaabe 6ee e hooree6e 6ee, saabe haala kaa. ³ Dum saabii so deental goondinbe ngal neli 6e. Be ceeki Finikiya e Samariya, e6e kaalana dum'en haala tuubugol yim6e 6e nganaa Yahuudiyankoo6e. Dum laatani sakiraa6e 6ee fuu seyo manngo. ⁴ Nde 6e njottinoo Urusaliima ndee,

deental goondinbe ngal e nelaabe bee e hooreebe bee njabbii be. Be kaalani dum'en ko Laamdo wadani be fuu.

⁵ Kaa yoga e goondinbe jeyaaabe e fedde Farisa'en immii, mbii:

—Waajibi be taadee, be njamiree jokkude Sariya Muusaa oo.

⁶ Nelaabe bee e mawbe bee kawriti faa yeewa haala kaa. ⁷ Caggal haali-haalti keewdo, Piyeer immii, wii be:

—Sakiraaabe, odon anndi Laamdo subike kam e ley moodon gila ko booyi, faa mi waajoo Kabaaru Lobbo oo hakkunde yimbe be nganaa Yahuudiyankooabe, yalla ebe nana be ngoondina.

⁸ Laamdo annudodo berde oo hollii jabanii be, nde hokki be Ruuhu Ceniido oo hono no meeden nii.

⁹ Walaa fuu ko o seenndiri en e maabe, nde wonoo o labbinirii berde maabe goondinal. ¹⁰ Jooni, ko saabii so odon itta koro Laamdo? Odon pawa e taalibaaabe bee donngal, ngal enen e maamiraabe meeden en mbaawaa roondaade. ¹¹ E moyyere Joomiraado men Iisaa ngoondinir-den so kisu-den, hono non kambe duu.

¹² Deental ngal fuu deyyinii teen, ana hettinoo Barnabas e Pool ana njantoo no Laamdo wadiri taagumansaaji e kaayde hakkunde leji goddi. ¹³ Caggal be ndeyyinike, Yaakuuba jabbitii, wii:

—Sakiraaabe, kettinanee kam! ¹⁴ Simon humpitii en no Laamdo suborii gila e puddoode yimbe be nganaa Yahuudiyankooabe, faa wada dum'en yimbe muudum. ¹⁵ Dum hawri e haalaaji annabaabe dii, hono no winndiraa nii:

¹⁶ «Joomiraado wii:

Caggal dum, mi wartan,
 mi mahitoo suudu Daawuuda saamundu
 nduu,
 mi reentinan taye tuufeeje dee,
 mi darna ndu kasen,
 17 yalla yimbe heddiibe bee ana tewta Joomiraado.
 Dum woni, leji di innde am noddaa e
 muudum'en dii.
 Joomiraado tabintindo deen kulle
 18 anndaade gila huunde fuu tagaaka,
 wii non.»*
 19 Dum saabii miin kaa ko njii-mi, pati tiidinanen
 yimbe leji goddi tuubuube so ngarti e Laamdo bee.
 20 Kaa ko haani hen, nelen e maabe be nantoo
 e ko tooruuji cobini e jeenu e naamde jiibe e
 naamde yiyam. 21 Gila e jamaanuuji booydi, Sariya
 Muusaa ana jannginee ley geelle dee fuu, ebe
 njangga mo jalaande fowteteende fuu ley cuudi
 baajordi.

*Haala bataaki faade e goondinbe be nganaa
 Yahuudiyankoo*

22 Dum wadi so nelaabe bee kaɗum e hooreebe
 bee e deental goondinbe ngal fuu ndawridi faa
 cuboo worbe e ley muudum'en faa nela dum'en
 Antiyokiya, be tawta Pool e Barnabas. Be cubii
 hooreebe didon ley sakiraaabe bee, Yahuuda nod-
 dirteedo Barasaba, kaɗum e Silas. 23 Be ndokki
 dum'en oo doo bataaki:

Minen sakiraaabe moodon, nelaabe kaɗum e
 hooreebe, miden njowta on, onon sakiraaabe

* 15:18 Amos 9.11-12

amen lepi goddi wonbe Antiyokiya e Siriya e Silisi.

²⁴ Min nanii yimbe iwii ga amen giryinirii on haalaaji, njiibii hakillaaji mon. Minen nee, min njamiraali be. ²⁵ Min ndawridii, min kawrii, min cubike worbe faa min nela dum'en e moodon, be tawta yibbe amen Barnabas e Pool, ²⁶ yeebii be yonkiiji muudum'en saabe Joommen Iisaa Almasiihu. ²⁷ Dum wadi so min neli Yahuuda e Silas, pammina on ko min mbinndi e mon koo hunduko e hunduko. ²⁸ Minen e Ruuhu Ceniido, min kawrii pati min njappa on ko teddi so wanaa ko tilsii koo: ²⁹ nanto-don e kirsanaadi tooruuji e yiyyam e jiibudi e jeenu. So on ndeenii ko'e mon e majji, on ngadii ko moyyi. Yo Laamdo faabo en!

³⁰ Be ndokkaa laawol, be njehi Antiyokiya. Nde be njottinoo ndee, be moobti deental goondinbe ngal, be ndokki ngal bataaki oo. ³¹ Nde been janngunoo mo ndee, ceyii sabi haalaaji dii ndokkii dum'en sembe. ³² Yahuuda e Silas, Laamdo loowi e mum'en konngol mum faa be mbaajii saki-raabe waajuuji keewdi, cuusini dum'en. ³³ Caggal be paabii ton, be ceerti e sakiraabe be e dow jam, be mbirfitii to nelnoobe be too. [³⁴ †]

³⁵ Pool e Barnabas njoodii ley Antiyokiya ana njanngina ana mbaajoo konngol Joomiraado. Wobbe heewbe ana mballa be.

Dawol Pool dida6ol

No Pool e Barnabas ceertiri

³⁶ Caggal balde seeda, Pool wii Barnabas:

† **15:34** E dereeji 6ooydi dii, yoga ana beyda aaya 34:Kaa Silas, kajum kaa, heddii ton.

—Mbirfo-den e geelle de mbaajino-den konngol Joomiraado ngol dee fuu, njippano-den sakiraaɓe meeden ɓee, yeewen no ɓe ngorri.

³⁷ Barnabas ana yidunoo ɓe njaada e Yuhanna noddirteeɗo Marka. ³⁸ Kaa ɗum welaali Pool sabi oon seeriino e maɓɓe Pamfiliya yaadaali e maɓɓe faa gollida e maɓɓe. ³⁹ Barnabas e Pool mettondiri faa ceerti. Homo e maɓɓe fuu subii nedɗo godɗo. Barnabas yaadi e Marka, naati laana geeci feewi Kiprus. ⁴⁰ Pool subii Silas, yaadi e muuɗum caggal sakiraaɓe ɓee kalfinii ɗum e hinnee Joomiraado. ⁴¹ O seeki Siriya e Silisi, omo yaha omo hokka deente goondinɓe dee semmbe.

16

No Timote yaadiri e Pool e Silas

¹ Pool wari Derbe, caggal ɗum, o yottii Listara. Goondindo biyeteedo Timote ana wonnoo don. Inniiko yo Yahuudiyanke goondindo, kaa baam makko yo Yunaninke. ² Sakiraaɓe wonɓe Listara e Ikoniya ɓee ana njetta mo. ³ Pool yidi naborde mo, taadi mo, nde wonnoo Yahuudiyankooɓe hofuɓe e deen leyɗe ɓee fuu ana anndi baam makko yo Yunaninke. ⁴ Ley geelle de ɓe ceeki dee, eɓe njotina goondinɓe ɓee sariya mo nelaabe e mawɓe wonɓe Urusaliima ɓee ɓami oo, eɓe njamira ɓeen yo njokku mo. ⁵ Hono non, deente goondinɓe dee ana ɓeydoro semmbe banngal goondinal, ana ɓeydoo heewde jannde fuu.

No Pool noddiraa Makedoniya

⁶ Ruuhu Ceniido hadi 6e waajaade konngol ngol ley Asiya, saabe majjum 6e ceeki leydi Firigiya e leydi Galaatiya. ⁷ Nde 6e ngarnoo keerol Misiya ndee, 6e tewti yaade Bitiniya, kaa Ruuhu Iisaa yarranaaki 6e 6e naata. ⁸ E ley dum, 6e yabbii Misiya, 6e ndegii e ngeenndi mbiyeteendi Torowas. ⁹ E ley jemmaaku muudum won ko yellitii e Pool. O yii gorko Makedoniyanke ana darii, ana ndaarda mo ana wiya:

—Lummbu, ngaraa Makedoniya paabo-daa min!

¹⁰ Nde Pool yiinoo won ko yellitii e mum ndee, oon wakkati fuu min ndaari yaade Makedoniya, min tayori Laamdo noddi min faa min mbaajoo 6e Kabaaru Lobbo oo.

No Lidiya goondiniri waaju Pool ley Filipa

¹¹ Hono non, min naati laana geeci iwde Torowas, min paati ruunde Samotaras. Janngo muudum, min pahi Neyapolis. ¹² Min iwi don, min pahi Filipa, ngeenndi burndi fuu teentilaade e leydi Makedoniya ndi Romankoo6e kumanii. Min ngadi don balde. ¹³ Nalaande fowteteende, min njaltiri ngeenndi ndii hedde daande maayo, ton Yahuudiyankoo6e mboownoo wadude duwaawu. Min tawi don rew6e ana moobtii, min njoodii, min mbaajii 6e. ¹⁴ Debbo dewoowo Laamdo, biyeteedo Lidiya, coottoowo kaddule bodeeje, jeyaado ngalluure wiyeteende Tiyatira, ana hettinoo. Joomiraado udditi bernde makko yalla omo goondina ko Pool waajotoo koo. ¹⁵ Kanko e koreeji makko fuu 6e lootaa lootogal batisima. Caggal dum, o naagii min, o wii:

—So odon njogorii kam mi goondindo Joomiraado, njippee suudu am.

O tilsini min njippanoo mo.

No Pool e Silas ngattiraa ley kasu

¹⁶ Nannde wootere miden njahannoo to nokkure wafirde duwaawu. Kordo debbo bataado anndudo ko warata hawriti e amen. Halfaabe makko paggike kaalisi keewdo e ndaggadaaku makko oo.

¹⁷ Mo jokki e amen, minen e Pool, omo wulla, omo wiya:

—Bee yimbe yo gollanoobe Laamdo Toowdo oo! Ebe mbaajoo on laawol kisindam.

¹⁸ Balde kuurde omo wada non faa Pool mettaa, yeecitii, wii ladde ndee:

—Saabe Iisaa Almasiihu, yaltu e makko!

Ladde ndee yalti oon wakkati fuu. ¹⁹ Nde halfaabe bee anndunoo jikke muudum'en iwii e faggi-toraade kordo oo ndee, nanngi Pool e Silas, ndaasi dum'en faa sakoro to saroobe. ²⁰ Non be nabi been to hooreebe ngeenndi ndii, mbii:

—Bee worbe didon be Yahuudiyankooobe, ebe nii ngadda baasi e ngeenndi meeden ndii. ²¹ Ebe mbaajoo aadaaji di ndagantaako en njaaben naa ngollen, enen Romankooobe.

²² Jamaa oo diirani be. Hooreebe bee njamiri kaddule mabbe ceekee, be piyee. ²³ Be piyaa faa naawi, be uddaa ley kasu. Hooreebe bee njamiri kayboowo kasu oo hayba be faa gasa. ²⁴ Oon nee, gila hebi ndee yamiroore, naanni be e ley suudu kasu hakkundeeru, o geyyii koyde mabbe geyyelle ledde.

²⁵ Nde hejjere jemma warnoo ndee, Pool e Silas ana ndewa Laamdo, ebe njaaroo dum. Kasunkooɓe woɓɓe ɓee ana kettinanoo ɓe. ²⁶ Oon wakkati fuu, leydi dimmbii dimmbagol manngol faa poobe kasu dee njergi. Dame dee fuu udditii, geyyelle kasunkooɓe dee fuu kumtii. ²⁷ Nde kayboowo oo finnoo so yii dame kasu dee ana udditii ndee, soorti kaafaawi muudum faa wartoo, miili kasunkooɓe ɓee ndogii. ²⁸ Pool wulli faa toowi, wii mo:

—Pati waɗu hoore maa fay huunde ko boni, min fuu miden doo!

²⁹ Nde o hebunoo fooyre ndee, o dogani kasu to Pool e Silas ngoni too, o sujidi, hedde omo siɗna.

³⁰ Caggal dum, o yaltini ɓe, o wii ɓe:

—Baabiraaɓe, hono fuu kaan-mi waɗude yalla mido hisa?

³¹ Be njaabii mo, ɓe mbii:

—Goondin Iisaa Joomiraado oo faa kisaa, aan e koreeji maa.

³² Be mbaajii mo konngol Joomiraado ngol, kanko e koreeji makko fuu. ³³ Oon jemma fuu o nabi ɓe, o lootoyi barme maɓɓe. Oon wakkati fuu o lootaa lootogal batisima, kanko e koreeji makko fuu.

³⁴ O naanni Pool e Silas suudu makko, o hokki dum'en naamdu. Kanko e koreeji makko fuu ɓe ceyii sabi ɓe keɓii goondinde Laamdo. ³⁵ Nde weetunoo ndee, hooreeɓe Romankooɓe ɓee neli laamunkooɓe mbiya kayboowo oo yoppa worɓe didon ɓee. ³⁶ Kayboowo oo haalanoyi dum Pool, wii:

—Hooreeɓe ɓee nelii njoppite-don. Njalton jooni, yo on njottoyo e jam.

³⁷ Pool jaabii, wii:

—Be njamirii min piyee yeeso yimbe tawee min caraaka, be naanni min e kasu. Minen worbe didon bee, min fuu min Romankooɓe. Jooni be yaltinirooɓe min cuucuukka naa? Patti, dum waawaa laataade. Kinaa kambe e ko'e mabbe, be ngara be njaltina min!

³⁸ Laamunkooɓe bee kaaltani hooreebe Romankooɓe bee haala kaa. Been kuli nde nannoo Pool e Silas yo Romankooɓe ndee. ³⁹ Be njehi, be curoyi been, be njaltini dum'en kasu oo. Be ndaardi dum'en njaltana be ngeenndi ndii. ⁴⁰ Nde Pool e Silas njaltunoo e kasu oo ndee, naati galle Lidiya. Be njii sakiraaɓe bee, be mbaaltini hakkil-laaji mum'en. Caggal dum, be mbitti.

17

No Pool e Silas mbaajorii ley Tesaloniiki

¹ Pool e Silas ceeki Amfipolis e Apolloni, njottii Tesaloniiki, toon duu waajorduYahuudiyankooɓe won. ² Pool wadi no woowri nii, naati e ley waajordu nduu. Nalaade powteteede tati omo liddondira e mabbe omo dallinoroo Binndi dii. ³ O fammini be, o holli be ana tilsii Almasiihu oo torree, immintinee e maayde. O wii be:

—Iisaa mo mbaajotoo-mi on haala muudum oo, kaɗum woni Almasiihu.

⁴ Yoga e mabbe tayori dum goonga, njokki e Pool e Silas, kaɗum e Yunaninkooɓe rewoobe Laamdo heewbe e rewbe saahiibe yonbe. ⁵ Yahuudiyankooɓe be nganaa goonɗinbe bee konnii Pool e Silas, nanngi yimbe laaliibe yiilotoobe ley sakoro, ndeentini dum'en. Be

njirkiti ngalluure ndee fuu. Be naati e galle Yason, ebe tewta Pool e Silas faa be naba dum'en to yimbe bee too. ⁶ Nde be ndonki yiitude been ndee, be ndaasi Yason e yoga e sakiraaabe bee faa to saranoobe ngalluure ndee, ebe ngulla ebe mbiya:

—Yimbe imminooobe baasi e aduna oo fuu ngarii doo, ⁷ Yason jippinii dum'en! Be fuu ko be ngadata koo ana luuttondiri e sariya kaananke Roma mawdo oo, ebe mbiya ana woodi kaananke goddo biyeteedo Iisaa.

⁸ Diin haalaaji njirkiti jamaa oo e saranoobe ngalluure ndee bee. ⁹ Yason e sakiraaabe bee njobi kaalisi, caggal muudum be njoppitaa.

No yimbe Bereya njaabborii Kabaaru Lobbo oo soobe

¹⁰ Oon wakkati fuu e ley jemmaaku muudum, sakiraaabe bee neli Pool e Silas Bereya. Nde be njot-tii ndee, be njehi to waajorduYahuudiyankooobe too. ¹¹ Been buri Yahuudiyankooobe wonbe Tesaloniiki bee laabude bernde. Be njaabborii konngol ngol soobe, ebe mbidoo Binndi dii jannde fuu faa be yeewa yalla ko Pool waajii koo yo goonga. ¹² Heewbe e maabe ngoondini, kajum e rewbe Yunaninkooobe saahiibe e worbe Yunaninkooobe heewbe. ¹³ Nde Yahuudiyankooobe Tesaloniiki bee anndunoo Pool waajike konngol Laamdo ngol ley Bereya ndee, be ngari ton, be njiibi jamaa oo. ¹⁴ Oon wakkati fuu, sakiraaabe bee neli Pool faa maayo geeci, Silas e Timote keddii don. ¹⁵ Liwndiiibe Pool bee njaadi e muudum faa Ateena. Be ngarti, be ngaddani Silas e Timote nelal ngara to Pool law.

No Pool waajorii ley ngalluure wiyeteende Ateena

¹⁶ Nde Pool doomannoo 6e Ateena fade ma66e warde ndee, yonki muudum jawi sanne ko yii no ngalluure ndee foti heewde tooruuji nii. ¹⁷ Dum wadi so o haaldi e Yahuudiyankoo6e e rewo6e Laamdo wo66e ley waajordu nduu, omo haalda e 6e o hawrannoo e mum jannde fuu ley sakoro 6ee duu. ¹⁸ Yoga e miijotoo6e wiyete6e Epikuri'en e Sitoyko'en njaabondiri e makko. Yogaabe ana mbiya:

—Kodum oo ndoryoowo haalata?

Wo66e duu ana mbiya:

—Omo nanndi e baajotoodo haala tooruuji janani.

Walaa ko 6e mbiiri non so wanaa haala Iisaa karum e immital maay6e o waajinoo 6e.

¹⁹ Nden 6e 6ami Pool 6e nabi dum waamnde haayre wiyeteende Areyopagus,* 6e mbii dum:

—Miden njidi anndude diina keso mo mbaajoto-
daa oo. ²⁰ Sabi a to66ii e noppi amen haalaaji
di min mboowaa nande. Miden njidi anndude
maanaa majji.

²¹ Tawi Ateenankoo6e e ho66e joodi6e ton 6ee
ngollataa huunde fuu so wanaa haalde huunde
heyre nde 6e nani.

²² Nden Pool darii hakkunde Areyopagus, wii:

—Ateenankoo6e, mi yii e mon on diinankoo6e
sanne, ²³ sabi nde njiilinoo-mi e ngalluure
moodon ndee, mi yii cuudi moodon dewirdi, mi
tawii ana winndaa e ittirde sadaka wootere:

* **17:19** Areyopagus yo deental 6urngal toowde deentinoawal
ardii6e ngalluure Ateena.

«laamdo mo anndaaka».† Ndennoo, ko ndewaton ko on anndaa koo, dum mbaajotoo-mi on e muudum. ²⁴ Laamdo tagudo aduna e ko woni e muudum fuu oo, kanum woni Jom kammu e leydi, o joodataako ley cuudi mahiraadi juude. ²⁵ O hasindinaa e yimbe ngollana mo fay huunde, sabi kanko hokkata tageefu oo fuu nguurndam e yonki e foofaango e huunde fuu. ²⁶ E neddo gooto Laamdo yaltini leji dii fuu, joyyini dum'en e aduna oo. Gila dum wadaali, o darnani dum'en jamaanuujii e keeri hakkunde kodorde muudum'en, ²⁷ yalla ebe tewta Laamdo, be moomoo faa be njiita dum. Dum e taweede o woddaaki fay gooto e meeden. ²⁸ «Nguurndam e dillinaade e goodal, saabe makko kebir-den.» No yoga e yimoobe moodon mbii: «Enen duu, en iwdi makko.»

²⁹ Nde wonnoo en iwdi makko, en kaanaa mi-ijaade omo nanndi e tooru moyyinjiraandu kanje naa kaalisi naa haayre sehaande, nde neddo moyyinirta neepal e hakkille. ³⁰ Laamdo rewtaaki yimbe nde ngonnoo e majjere ndee. Jooni, o yamirii yimbe fuu tuuba do tawaa fuu, ³¹ sabi o sartike wakkati mo o sarirta aduna oo e foocci-taare, o sarira dum neddo mo o subii oo. O hollii yimbe fuu dum yo goonga nde o immintini oon neddo e maayde.

³² Nde be nannoo Pool ana waajoo haala immi-tal maaybe ndee, yoga ana uyyoo mo, yoga ana wiya:

—Min kettinante oo waaju jannde wonnde.

† **17:23** Ateenankooŋe ngadi e rewruude innde laamdo mo anndaaka, yalla tooru fuu mo be njeggiti ana waasa mettinde.

³³ Non Pool iwi hakkunde maɓɓe. ³⁴ Yoga jukkii e makko, goondinii. Ana jeyaa e been biyeteedo Diy-onisiyus, jeyaado e deental Areyopagus, kaɗum e debbo biyeteedo Damaris, e woɓɓe kasen.

18

No Pool golliri ley ngalluure wiyeteende Korintu

¹ Caggal ñum, Pool iwi Ateena, yehi Korintu. ² O tawi ton Yahuudiyanke biyeteedo Akilas, pindo leydi mbiyeteendi Ponta. Booyaali ko oon e jom suudu muudum biyeteedo Piriskilla iwi Italiya, sabi Kalawdiyus kaananke mawdo oo yamiriino Yahuudiyankooɓe fuu njalta Roma.* Pool yehi yeewoyde ɓe. ³ O woni ñon, omo gollida e maɓɓe sabi o moyyinoowo hukkummaaji no maɓɓe nii. ⁴ Nalaande fowteteende fuu, Pool ana liddondira e Yahuudiyankooɓe e Yunaninkooɓe ley waajordu, yalla omo heɓa hakkillaaji maɓɓe.

⁵ Nde Silas e Timote iwnoo Makedoniya njottii Korintu ndee, Pool watti hakkille muudum fuu e waajaade, ana seettanoo Yahuudiyankooɓe ɓee Iisaa woni Almasiihu oo. ⁶ Kaa nde wonnoo eɓe calanii mo, eɓe njennannoo mo, o fiɗɗi kaddule makko, o wii ɓe:

—Yo diina mon fiito on! Mi walaa hen hannde, mi walaa hen janngo. Gila jooni mi yahan to ɓe nganaa Yahuudiyankooɓe.

⁷ O iwi ñon, o yehi to gorko dewoowo Laamdo, biyeteedo Titus Yustus, mo galle muudum takkii e waajordu nduu. ⁸ Kirispus, hooreejo

* **18:2** Yamiroore Kalawdiyus ribbunde Yahuudiyankooɓe Roma ndee darnaama hitaande 49 naa 50 caggal pinaade Iisaa.

waajordu nduu oo, kaɗum e koreeji muudum fuu ngoondini Joomiraado. Heewbe e Korintunkoobe hettintonoobe bee ngoondini, lootaa lootogal batisima.

⁹ Jemma gooto Joomiraado yellintini e Pool, wii:

—Pati hul, pati deyyina, waaja. ¹⁰ Mido wondi e maa. Fay gooto waawaa torrude ma, sabi yimbe am ana keewi ley ndee ngalluure.

¹¹ Pool joodii hakkunde maɓbe hitaande e fecere, ana janngina be konngol Laamdo ngol.

¹² Nde Galliyon laaminoo leydi Akaya ndee, Yahuudiyankoobe kaaldi, kawri, nanngi Pool, nabi dum sarirde, ¹³ kappi dum, mbii:

—Oo gorko yo yonnoowo yimbe yalla ana ndewra Laamdo ko waldaa e sariya oo.

¹⁴ Pool anniyii faa haala, forri Galliyon wii Yahuudiyankoobe bee:

—Yahuudiyankoobe, so tawii toonange naa golle bonɗo, mi jabanani on ko ngullani-don mo koo, ¹⁵ kaa nde wonnoo dum jeddi dow haalaaji diina moodon e inde, kaɗum e sariya moodon onon tan, dum onon e ko'e moodon carata. Miin, mi sarataa dee kudde!

¹⁶ O yaltini be sarirde ndee. ¹⁷ Nden, be fuu be nanngi Sosteni, hooreejo waajordu nduu oo, be pii dum do yeeso sarirde doo. Kaa fuu Galliyon bilaaki hen fey.

No Pool wirfitorii Antiyokiya

¹⁸ Pool faɓbi don balde kuurde. Caggal dum, o waynondiri e sakiraaɓe bee, o naati laana, o feewi Siriya, kanko e Piriskilla e Akilas. Fade makko naatude, tawi o laɓii hoore makko nokku biyeteedo Kankiriya sabi o fodiino fodoore. ¹⁹ Be

njottii Efeesu, Pool yoppi don Piriskilla e Akilas, kajum naati waajordu ana liddondira e Yahu-udiyankooɓe ɓee. ²⁰ Be ndaardi mo o faɓɓana ɓe, kaa o jaɓaali. ²¹ Nde o waynondirta e maɓɓe ndee, o wii:

—Mi wartan e moodon so Laamɗo jaɓii.

O naati laana, o iwi Efeesu, ²² o yottii Kaysariya, o ɗabbiti Urusaliima faa o jowta deental goondinɓe ngal. Caggal ɗum, o yehi Antiyokiya.

Dawol Pool tataɓol

²³ Caggal Pool wafii ton wakkati, o witti. O seeki leydi Galaatiya e leydi Firigiya, omo yaha omo ɓeydana taalibaaɓe cuusal.

No Apollos waajorii ley Efeesu e Korintu

²⁴ Yahuudiyanke biyeteɗo Apollos, pinɗo Aleksandiri, wari Efeesu. O gorko fasiilante haala, baawɗo Binndi ɗii, ²⁵ annduɗo laawol Joomiraado. Omo waajoroo soobirantaaku e seyo, diina Iisaa kaa pay o jannginta. Kaa o anndaa so wanaa lootogal batisimaYaayaa ngal. ²⁶ Omo waajoroo cuusal e ley waajordu nduu. Nde Piriskilla e Akilas kettinaninoo mo ndee, ɓe naɓi mo, ɓe pirritani mo laawol Laamɗo ngol faa ɓuri no arannde nii laaɓude. ²⁷ Nde Apollos anniyinoo yaade leydi Akaya ndee, sakiraaɓe ɓee mballi mo, ɓe mbinndi e taalibaaɓe wonɓe ton ɓee ɓataaki njaɓɓoo mo faa gasa. Nde o yottii ton ndee, o walli goondinɓe ɓee e dow moyyere Laamɗo sanne. ²⁸ Sabi o liɓii Yahuudiyankooɓe ɓee ngattu naawɗo hakkunde yimɓe, omo dallinoroo Binndi ɗii, omo tabintina Iisaa woni Almasiihu.

19

No Pool hawrintiniri taalibaabe Yaayaa ley Efeesu

¹ Nde Apollos wonnoo Korintu ndee, Pool jokki laawol haayre, yehi Efeesu. O tawi ton taalibaabe, ² o lamndii dum'en, o wii:

—Yalla on kefiino Ruuhu Ceniido oo nde ngoondin-don ndee naa?

Be njaabii mo:

—Min nanaali Ruuhu Ceniido ana woodi duu, sako min keba.

³ O lamndii 6e, o wii:

—Ndennoo, lootogal batisima hongal ke6u-don?

Be njaabii, 6e mbii:

—Lootogal batisima Yaayaa ngal.

⁴ Pool wii:

—Yaayaa batisima tuubugol batisannoo, ana wiya yim6e 6ee yo ngoondin garoowo caggal muudum oo, dum woni Iisaa.

⁵ Nde 6e nannoo dum ndee, 6e mbatisiraa saabe Iisaa Joomiraado oo. ⁶ Nde Pool fawnoo juude muudum e ma66e ndee, Ruuhu Ceniido jippii e ma66e, e6e kaala e demde janane, e6e kaalta ko Laamdo loowi e ma66e koo. ⁷ E6e mbaara e yim6e sappo e didon.

⁸ Pool naati e ley waajordu nduu, ana waajoroo 6e cuusal hakke lebbi tati, omo haalda e ma66e, omo liddondira e ma66e, omo ha6anoo famminde 6e haala Laamu Laamdo. ⁹ Kaa tiidu6e ko'e ngon e ma66e, calii goondinde, ana mbonnita laawol Joomiraado ngol yeeso yim6e fuu. Dum wadi so Pool seerti e ma66e, nabi taalibaabe 6ee feere, ana waajoo dum'en jannde fuu e ley janngirde

neddo biyeteedo Tirannus. ¹⁰ O worri non faa hi6bi duubi didi, faa hodunoobe e Asiya 6ee fuu, gila e Yahuudiyankoobe faa e Yunaninkoobe, nani konngol Joomiraado ngol.

¹¹ Laamdo wadiri juude Pool kaayde mawde, ¹² fay e sarbetiiji e kaddule memnoode terde makko ana nabee pawee e jawbe, jawuuji muudum'en cella, seydaani'en njalta e muudum'en. ¹³ Yoga e Yahuudiyankoobe yiilotoobe faa ndibba seydaani'en, ndarii ribbirde dum'en innde Iisaa, mbii:

—Alhorma Iisaa mo Pool waajotoo haala muudum oo, njaltee!

¹⁴ Gooto e hooreebe yottinoobe sadaka, Yahuudiyanke biyeteedo Sikewas, gi6be muudum worbe njeddon ngadii non, ¹⁵ faa seydaani jaabii dum'en, wii:

—Mido anndi Iisaa, mido anndi Pool, kaa onon, on hobe?

¹⁶ Neddo laddaado oo habi e ma6be, jaalii 6e, torri 6e faa 6e ndogi, 6e njaltiri galle oo terde teete e barme. ¹⁷ Kabaaru majjum saakii hakkunde Yahuudiyankoobe e Yunaninkoobe joodiibe Efeesu. Kulol nanngi 6e fuu, innde Iisaa Joomiraado oo teddinaa. ¹⁸ Heew6e e goondin6e 6ee ngari njaadiri, kaalti golleeji di ngadunoo. ¹⁹ Bonjobii'en heew6e ndeentini dewte muudum'en, nduppi de yeeso yim6e fuu. Be kiisii coggu majje, 6e tawi ana foti ujunaaji capande joy kaalisi daneejo.* ²⁰ Hono nii, haala Joomiraado kaa beydorii saakaade e heewde semmbe.

* **19:19** Dum hawrata e golle jokolle duubi teemedere e capande joy.

No fitina mawdo wadiri ley Efeesu saabe laawol Joomiraado

²¹ Caggal dum, Pool fellisi seekude Makedoniya e Akaya faade Urusaliima. O wii:

—So mi tilike ton, waajibi mi yaha Roma duu.

²² O neli gollidoobe makko didon, Timote e Erasta, njaha Makedoniya. Kanko, o faɓɓi Asiya.

²³ E oon wakkati, fitina mawdo wadi sabaabu laawol Joomiraado ngol. ²⁴ Baylo ndaneeri biyeteedo Demeteriyus ana tafa cuuroy kaalisi nanndukoy e rewruudu tooru biyeteedo Artemis. Omo heba hen tino heewngo, kanko e golloobe makko. ²⁵ O reen-tini been e wobbe be nanndi golle, o wii dum'en:

—Yiɓbe, odon anndi e oo doo golle keɓal meeden ngal fawii. ²⁶ Odon njiya, odon nana Pool majjini yimbe heewbe, wanaa ley Efeesu doo tan, ley leyde Asiya fuu. O haalani be kulle deweteede de yimbe moyyiniri juude mum'en dee nganaa deweteede.

²⁷ So jokkii nii, yimbe mbonnan golle meeden. Wanaa dum tan, yimbe noottan teddinde rewruudu Artemis nduu duu, tooru men mawdo mo hodube Asiya e aduna oo fuu ndewata oo.

²⁸ Nde be nani diin haalaaji ndee, be mettaa sanne, hedde ebe ngulla, ebe mbiya:

—Artemis Efeesunkooɓe yo mawdo! Artemis Efeesunkooɓe yo mawdo!

²⁹ Ngalluure ndee fuu jiiɓii. Gooto fuu dogani boowal manngal ngal. Be ndaasi Gayus e Aristarka Makedoniyankooɓe, yaadube Pool bee.

³⁰ Pool ana yidi naatude hakkunde jamaa oo, kaa taalibaabe bee kadi mo dum. ³¹ Yoga e hooreebe leydi Asiya, yiɓbe makko, neli e makko

ana ndaarda mo pati o naata boowal too. ³² E oon wakkati, jamaa oo ana jiiɓii sanne. Bee ana ngullana dum doo, ɓee too ana ngullana dum gaa. Ko ɓuri heewde e yimɓe ɓee anndaa fay ko hawrintini dum'en. ³³ Yoga e jamaa oo kaaltani haala kaa gorko biyeteedo Aleksandere mo Yahuudiyankoobe ɓee ngadi kaaloowo muudum'en oo. Aleksandere huncani ɓe junngo faa jinngana yimɓe muudum ɓee. ³⁴ Kaa nde ɓe annditinnoo o Yahuudiyanke ndee, ɓe fuu eɓe ngulla ko waarata e leeruuji didi, eɓe mbiya:

—Artemis Efeesunkoobe yo mawdo!

³⁵ Nden binndoowo ngalluure ndee deyyini jamaa oo, wii:

—Onon Efeesunkoobe, homo woni mo anndaa ngalluure Efeesu ndee woni hayboore rewruudu Artemis deweteedo mawdo oo, kaɗum e natal muudum iwrungal dow kammu ngal? ³⁶ Nde wonnoo fay gooto waawaa yeddude dum, odon kaani jippinde hakillaaji moodon pati ngolliron fay huunde e hejaare. ³⁷ Worɓe ɓe ngaddudon ɓee, nganaa wujjoobe kulle rewruudu, nganaa yenkoobe deweteedo meeden oo. ³⁸ So tawii Demeteriyus e golloobe wondube e muudum ɓee won mo njidi wullanaade, jalaade careteede ana ndarnaa, kaanankoobe sarooɓe ana ngoodi, yo ɓe noddondir! ³⁹ Kaa so tawii won goddum ko ndaartaton, to deental saahiibe dum saroytee. ⁴⁰ Eden mbaawi felireede murtere wafunde hantende ndee, sabi fitina baado nii walaa fay daliili gooto.

⁴¹ Caggal dii haalaaji, o firriti jamaa oo.

20

No Pool dawiri yaade leyde Makedoniya e Yuunan

¹ Nde fitina oo yawti ndee, Pool mooḅti taal-ibaaḅe ḅee, waajii ḅum'en. Caggal ḅum, waynii ḅum'en, feewi Makedoniya. ² O seeki ndiin leydi, omo waajoo yimḅe ḅee haalaaji keewḅi. Caggal ḅum, o yehi Yuunan. ³ O waḅi ton lebbi tati. O lannidini faa o naata laana faade Siriya. Kaa caggal nde Yahuudiyankooḅe ndawridi faa njammboo mo, o anniyii wirfitoraade laawol Makedoniya. ⁴ Bee ḅoo dowtunoo mo: Sopater ḅii Pirrus jeyaado Bereya, e Aristarka e Sekundus jeyaaḅe Tesaloniki, e Gayus jeyaado Derbe e Timote e Tikikus e Torofim jeyaaḅe leydi Asiya. ⁵ Been ardi min, ndoomoyi min Torowas. ⁶ Minen, min naati laana faade Filipa caggal iidi mo buuru yuufinaaka. E ley balde joy min kewtii ḅe Torowas, min ngadi don yontere.

No Pool wuurtiniri Ewtikus

⁷ Nannde aranndeere e yontere, tawi miden mooḅtii faa min taya buuru.* Pool ana waajoo yimḅe ḅee, nde wonnoo omo anniyii wittude janngo mum. O jokki e waaju oo faa hejjere jemma. ⁸ Lampaaji keewḅi ana ngonnoo e ley suudu dowuuru ndu min mooḅtinoo e muudum nduu. ⁹ Suka jokolle biyeteedo Ewtikus ana joodii dow falanteere. Ko Pool juutini waaju muudum oo koo, Ewtikus daanii doyngol teddungol. O saami iwde e falanteere sooro tataḅo ngoo. Nde ḅe

* **20:7** Tayude buuru ana firrita rewirde Laamdo hiraande seniinde.

6amti mo ndee, tawi o maayii. ¹⁰ Kaa Pool jippii, hippii e makko, 6ami mo e juude muudum, wii:

—Mbaaltee! Yonki makko wartii e makko!

¹¹ Nii Pool ḡabbiti, tayi buuru, jaami. Caggal dum, o jokki waaju makko faa weendoogo, o witti. ¹² Suka jokolle oo naḡtaa ana wuuri. Dum buubini berde mabbe sanne.

No Pool waynorii hooreebe goondinbe wonbe Efeesu

¹³ Minen, min adii wirfitaade, min naati laana faade Assos do min kaani naatinde Pool, sabi o aniyiido jaarude ton koyde. ¹⁴ Nde min tawondiri Assos ndee, min naanni mo laana, min peewi Mitilene. ¹⁵ Min iwi don e laana, min njottoyii janngo mum yeeso ruunde Kiyos. Faḡḡi-janngo mum min yaḡborii bannge ruunde Samos, faḡḡiti-janngo mum min njottii Miletus. ¹⁶ Pool felisii yaḡboraade Efeesu, sabi o yidaa neeptude e leydi Asiya ndii, omo heḡoo yottaade Urusaliima jannde iidi Pantekot so tawii ana laatoo.

¹⁷ Nde Pool wonnoo Miletus ndee, nelani hooreebe deental goondinbe Efeesu bee. ¹⁸ Nde be ngari ndee, o wii be:

—Odon anndi no ngorru-mi e moodon gila jannde koyngal am adii naatude e leydi Asiya ndii faa hannde. ¹⁹ Mi golliranii Joomiraado leydinkinaare fuu, kaḡum e gondi keewdi e torraaji Yahuudiyankooḡe kewtiidi kam dii. ²⁰ Odon anndi mi suudaali on huunde fuu ko nafata on, mi waajike on, mi jannginii on hakkunde yimḡe kaḡum e ley galleeji moodon. ²¹ Mi tinndinii Yahuudiyankooḡe e Yunaninkooḡe fuu tuubana Laamdo, ngoondina Joomiraado meeden Iisaa.

²² Jooni, mido nii jokki e Ruuhu Ceniido, mido yaha Urusaliima, mi anndaa ko hewtoytooo kam ton, ²³ so wanaa ko Ruuhu Ceniido oo hollata kam: ley geelle dee fuu ana wiya kam geyyelle e torra ana ndoomi kam. ²⁴ Kaa miin, mi jataaki nguurndam am e maayde am fuu so mi hebii yottinirde golle mo Iisaa Joomiraado halfini kam oo seyo. Oon golle woni seettaade Kabaaru Lobbo haala hinnee Laamdo.

²⁵ Jooni, mido anndi on njiitataa kam kasen, onon be ngondunoo-mi so mido waajoo dum'en haala Laamu Laamdo oo bee. ²⁶ Dum wadi so mido seettanoo on hannde dum doo: so tawii gooto e moodon halkiima, wanaa sabaabu am. ²⁷ Sabi mi waajike on anniyaaji Laamdo fuu, mi suudaali on fay huunde. ²⁸ Ndeenee ko'e moodon, ndeenon sewre nde Ruuhu Ceniido oo daldi on ndee, laaton duroobe deental goondinbe Laamdo ngal, sabi yiyam makko o soottitorii ngal. ²⁹ Miin, mido anndi caggal am yimbe bonbe cooroto e ley moodon hono no pobbi nii, kasen duu di njokkan e sewre ndee. ³⁰ Fay e ley moodon dajan worbe imiibe ana mbaajoo waajuuji peneeji faa pooda taalibaafe bee njokka caggal muudum'en. ³¹ Dum nee, njeertee! Miccito-don duubi tati, jemma e jalooma, mi noottaali waajoraade gooto e moodon fuu gondi.

³² Jooni, mi halfinii on Laamdo, kanum e kongol hinnee muudum baawngol nabude on yeeso e ley goondinal, hokka on ko resani sennaabe bee fuu. ³³ Abada mi muuyaali fay huunde e mon, wanaa kaalisi, wanaa kanje, wanaa kad-dule. ³⁴ Onon e ko'e moodon, don anndi juude

am dee kumti haajuuji am e haajuuji wondube am. ³⁵ Mi hollii on e kabaaruuji dii fuu, kinaa ngolliron non, mballon lo'ube tawa odon miccitoo dii doo haalaaji di Joomiraado men Iisaa haali kajum e hoore muudum: «Hokkude buri mbelko'aaku diina hokkoreede.»

³⁶ Nde Pool tilinoo haalde dum ndee, kajum e ma66e fuu 6e ndiccii, 6e nduwii. ³⁷ Be fuu 6e mboyi bojji mawdi, 6e kippii e Pool, 6e ca66indii dum. ³⁸ Ko beydi sunjinde 6e ko o wii 6e njiitataa mo kasen koo. Caggal dum, 6e liwndii mo faa to laana too.

21

No Pool nabbitiri Urusaliima

¹ Nde min ceerti e ma66e ndee, min naati laana geeci, min peewi ruunde Kos. Janngo mum, min njottii ruunde Rodusa, min iwi don, min peewi ngeenndi Patara. ² Min ke6i laana lummoowa yaade Finikiya, min naati hen, min 6ettii. ³ Nde min njahunoo faa min coynorii Kiprus banng e amen nano, min peewi Siriya, min njottoyii Tirus.

Don laana kaa jippinta kaaki muudum. ⁴ Min tawi don taalibaabe, min ngoni don balde jeddi. E6e mbiira Pool ley Ruuhu Ceniido pati nabbita Urusaliima. ⁵ Nde yontere ndee hi66unoo ndee, min mbitti. Be fuu 6e liwndii min faa min njalti ngeenndi ndii, kam6e e rew6e e sukaabe. Min ndiccii dow fonngo maayo geeci, min nduwii. ⁶ Nde min mbaynondirnoo ndee, minen min naati laana, kam6e 6e mbirfitii cuudi ma66e.

⁷ Nde min naati laana Tirus ndee, min njottoyii Potolemaysis. Min njowti sakiraabe, min jallani

6e, min mbaali. ⁸ Jango mum, min ndawi, min njottii Kaysariya, min naati suudu Filipa baajotoodo Kabaaru Lobbo oo, min njippanii dum. Kanko omo jeyaa e njeeddoo subaabe Urusaliima 6ee.* ⁹ Omo jogii biibe rewbe nayan 6e bamaaka, haaltoobe ko Laamdo loowi e mum'en koo. ¹⁰ Nde min pa66unoo don ndee, gorko loowaado konngol Laamdo biyeteedo Agabus iwri Yahuudiya. ¹¹ O wari e amen, o bami kumorgol Pool, o ha66i juude makko e koyde makko, o wii:

—Ruuhu Ceniido wii: nii Yahuudiyankoobe wonbe Urusaliima 6ee ka66irta jeydo ngol kumorgol oo, ngada dum e juude heefere.

¹² Nde min nani dum ndee, minen e jeyaaabe don 6ee fuu, min ndaardi Pool pati njabba Urusaliima.

¹³ Pool jaabii, wii:

—Kodum wadi so odon mboya, odon taya bernde am? Miin, mido lanndinani ko wanaa ha66eede tan, mido lanndinani fay maayde Urusaliima saabe innde Iisaa Joomiraado oo.

¹⁴ Nde min ndonkunoo waylitinde mo ndee, min celi e makko, min mbii:

—Yo muuyde Joomiraado laato!

No Pool yottorii Urusaliima e no hawritiri e Yaakuuba

¹⁵ Caggal deen balde, min lanndinii, min njabbiti Urusaliima. ¹⁶ Yoga e taalibaaabe Kaysariyankoobe njaadi e amen, nabi min galle gorko biyeteedo Manason, jeyaaado Kiprus, laatiido taalibbo gila ko 6ooyi, yalla miden jippanoo dum.

* **21:8** Golle Nelaabe 6.1-6; 8.5

17 Nde min njottii Urusaliima ndee, sakiraabe 6ee njaabborii min weltaare. 18 Janngo mum, min njaadi e Pool to Yaakuuba. Hooree6e deental goondin6e 6ee fuu ana tawanoo ton. 19 Caggal ko o jowti 6e koo, o haalani 6e huunde fuu ko Laamdo wadani yim6e 6e nganaa Yahuudiyankoobe saabe golle makko. 20 Nde 6e nani dum ndee, 6e njetti Laamdo. Be mbii Pool:

—Sakiike, hono foti ujunaaji Yahuudiyankoobe njii-daa ko ngoondini, haya faa hannde e6e tiinnii e jokkude Sariya Muusaa oo. 21 Be kaalanaama ada janngina Yahuudiyankoobe won6e hakkunde leji goddi njoppa Sariya Muusaa, mbii-daa pati taada sukaa6e muudum'en kasen, pati njokka neesuuji dii kasen. 22 Ndennoo, hono ngadaten? Sabi min tayorii 6e nanan a warii. 23 Wadu ko min kaalante koo. Miden njogii doo wor6e nayon 6aman6e Laamdo fodoore. 24 Na6u 6e cennidaa hoore maa e ma66e, njoo6aa ko 6e kaani yobude koo, yalla e6e mbaawa labeede. Yim6e fuu anndan ko haaletenoo e maa koo fuu wanaa goonga, 6e anndan kasen aan e hoore maa, ada jokki Sariya Muusaa. 25 Goondin6e iw6e e leji goddi 6ee, min mbinndii e mum'en ndeentoo e ko hirsanaa tooru-uji e yiyyam e jiibudi, ka6um e jeenu.

26 Pool 6ami nabi wor6e 6ee, yaadi e mum'en. Janngo mum, 6e cennidaa. O naati Suudu Dewal Mawndu nduu, o haalani yottinoobe sadaka nalaade sennugol dee ki66ii, faa gooto e ma66e fuu wadanees sadaka.

No Pool nanngiraa ley Suudu Dewal Mawndu

27 Nde balde jeddi dee 6adinoos hi66ude ndee, yoga e Yahuudiyankoobe leydi Asiya njii Pool e ley

Suudu Dewal Mawndu nduu, 6e njirkiti yim6e 6ee fuu, 6e nanngi mo. ²⁸ E6e ngulla, e6e mbiya:

—Israa'ilankoo6e, paabee min! Oo woni gorko janninoowo yim6e e ley nokkuuje dee fuu ana bekkisoo yim6e lejol meeden, ana bekkisoo sariya meeden oo, ana bekkisoo nokku ceniido oo. Jooni kaa, o waddii fay Yunaninkoo6e e ley Suudu Dewal Mawndu nduu. O sobinii oo nokku ceniido!

²⁹ Walaa ko 6e mbiiri non so wanaa 6e njiino Torofim Efeesunke oo ana wondi e Pool ley ngalluure ndee. Be cikkiino Pool naanniino mo e ley Suudu Dewal Mawndu nduu.

³⁰ Jirkitagol ngol huu6i ngalluure ndee. Yim6e ana njaltira tatteeji d̄ii fuu. Be nanngi Pool, 6e ndaasi dum faa 6e njaltini dum Suudu Dewal Mawndu nduu, 6e uddi dame dee oon wakkati fuu. ³¹ Nde 6e tewti faa 6e mbara Pool ndee, tawi hooreejo sordaasi'en oo humpitike Urusaliima fuu ana darorii koyngal gootal. ³² Don e don, o 6ami sordaasi'en e maw6e muudum'en, o dogani 6e. Nde yim6e 6ee njii mo kanko e sordaasi'en 6ee ndee, ɲootti fiide Pool. ³³ O 6attii Pool, o yamiri Pool nanngi, o wii ha66iree calali d̄id̄i, o lamndii kajum yo homo e kodum wadi? ³⁴ Jamaa oo ana wulla. Bee ana ngulla gedel, 6ee too ana ngulla gonggel. Nde wonnoo jirkitaare ndee hadii mo faamde, o yamiri Pool nabee to hu6eere too. ³⁵ Nde Pool wari faa ɲabba kalikali hu6eere oo ndee, sordaasi'en 6ee ndoondii mo saabe jirkitaare jamaa oo, ³⁶ sabi yim6e heew6e ana njokki e makko ana ngulla, ana mbiya:

—War mo!

No Pool jaaborii Urusaliimankoo6e

³⁷ Nde 6e ngari faa 6e naanna mo e damal huɓeere ngal ndee, Pool wii hooreejo oo:

—Ana daganoo kam mi haalda e maa naa?

Oon wii mo:

—Ee? Aɗa waawi yunaninkoore naa?

³⁸ Ndennoo wanaa aan woni Misiranke gaɗudo murtere ko ɓooyaali, wardi e warooɓe ko'e ujunaaji nayan, naɓi dum'en ley ladde jeereende oo?

³⁹ Pool jaabii, wii:

—Miin, mi Yahuudiyanke pindo Tarsus ley leydi Silisi, e ndee ngalluure nde wanaa joobunde njeyaa-mi. Mido jaage nduɗano-ɗaa kam mi haalda e yimɓe ɓee.

⁴⁰ O duɗanii dum. Pool darii e dow njabbirde ndee, huncani yimɓe ɓee junngo. Nde 6e ndeyyininoo ndee, o haali e ibaraninkoore, o wii:

22

¹—Sakiraaɓe e baabiraaɓe, kettinee jooni faa mi fammina on mi wadaali ko boni.

² Nde 6e nani ibaraninkoore o haaldata e maɓɓe ndee, 6e ndeyyinii teen. O wii:

³—Mi Yahuudiyanke pindo Tarsus ley leydi Silisi. Kaa ɗo Urusaliima ɗoo mawnu-mi. Gamaliyel wonnoo moobbo am. Kanko janngini kam sariya njaatiraaɓe meeden oo faa paamu-mi. Mido jootunoo e Laamɗo hono no on fuu ngorru-don hannde nii. ⁴ Mi torrii jokkuɓe ngol ɗoo Laawol ɓee faa maayi. Mi nanngii worɓe e rewɓe, mi uddii dum'en kasu. ⁵ Jottinoowo Sadaka Mawɗo e waalde Saahiiɓe ɓee fuu ana ceettanoo kam kaɗum'en duu. Keɓu-mi e maɓɓe kasen talki faa

mi holla sakiraaɓe maɓɓe wonɓe Damas ɓee, njaa-mi haɓɓoyde jokkuɓe laawol Iisaa wonɓe ton ɓee, faa mi wadda dum'en Urusaliima yalla ana caree.

⁶ Njaa-mi faa ɓadii-mi Damas, wakkati hakkunde naange, fooyre mawnde iwi dow kammu, yaayni, filii kam. ⁷ Caamu-mi e leydi, nan-mi daande ana wiya kam: «Sool, Sool, ko saabii so ada torra kam?» ⁸ Njaabii-mi, mbii-mi: «Aan homo, gido Laamɗo?» O wii kam: «Miin, Iisaa Nasaraatunke mo torru-ɗaa oo.» ⁹ Wonduɓe e am ɓee njii fooyre ndee, kaa ɓe nanaali daande kaaldudo e am oo. ¹⁰ Nden, mbii-mi: «Joomiraado, kodum ngadan-mi?» Joomiraado wii kam: «Imma, yaa Damas, a haalante ton ko njamire-ɗaa ngadaa koo fuu.» ¹¹ Wonduɓe e am ɓee dowi kam faa ley Damas, sabi fooyre ndee wumniino kam no nde sattiri yaaynude.

¹² Ananiyas yo gorko kulɗo Laamɗo, jokkudo Sariya Muusaa, mo Yahuudiyankooɓe hoɗuɓe ton fuu ceettii moyyo oo, ¹³ wari, darii yeeso am, wii kam: «Sool, sakiike, wumtu!» Don e don njii-moo-mi. ¹⁴ O wii: «Laamɗo njaatiraaɓe meeden oo subike ma yalla ada annda sago muudum, njiyaa Poocitiido oo, nanaa haala muudum. ¹⁵ Sabi aan seettantoo mo yeeso yimɓe fuu ko njii-ɗaa e ko nan-ɗaa. ¹⁶ Jooni, kodum ndoomataa? Imma, loote-ɗaa lootogal batisima, njaafire-ɗaa luutti maa e noddude innde Joomiraado.»

¹⁷ Caggal mi wirfitike Urusaliima, mido rewa Laamɗo ley Suudu Dewal Mawndu nduu, faa won ko yellitii e am, ¹⁸ nden njii-mi Joomiraado, wii kam: «Heja law, yaltu Urusaliima, sabi ɓe njaɓataa seedaaku mo ceettanto-ɗaa kam oo.»

19 Njaabii-mi, mbii-mi: «Joomiraado, ebe anndi mido yahannoo ley cuudi baajordi dii fuu, mido ud-dannoo mido fiyanoo goondinbe ma bee. 20 Nde yiiyam Eciyen seede maa oo yuppetee ndee, mido darii, edum weli kam ko o waraa koo, miin haybannoo kaddule warbe mo bee.» 21 Joomiraado jaabii kam, wii: «Yaa, mi nelete to woddi to yimbe be nganaa Yahuudiyankoo.»

No Pool wiiri yo Romanke

22 Ebe kettinanii mo faa o haali ngol konngol. Nden be ngulli, be mbii:

—Ittu mo e leydi ndii! Hono oo haanaa wuurde!

23 Ebe ngulla, ebe mbeeynaa saayaaji ma6be, ebe immina colla. 24 Hooreejo oo yamiri Pool na6ee to ley hu6eere too, lamndoree piide faa be annda ko saabii so jamaa oo ana wulla e makko hono nii. 25 Nde be kabbi mo faa be piya mo ndee, o wii mawdo gondo don oo:

—Ana daganoo on piyon Romanke sako mo saraaka naa?

26 Nde mawdo oo nani dum ndee, haalanoyi hooreejo oo, wii:

—Ada anndi ko kosu-daa faa ngadaa naa? Gorko oo yo Romanke non!

27 Nden hooreejo oo yehi to Pool, lamndii dum, wii:

—Haalanam, soobe fuu a Romanke naa?

Pool jaabii, wii:

—Kajum!

28 Hooreejo oo jaabii, wii:

—Miin, so wanaa njobu-mi kaalisi keewdo nde ke6u-mi laataade Romanke.

Pool wii mo:

—Miin, mi finii mi tawii mi kañum.

²⁹ Don e don anniyiibe fiide mo faa tilsina mo haaltude bee njalti. Hooreejo oo huli, sabi anndii Pool yo Romanke, haɓɓiino dum.

No Pool nabiraa yeeso waalde Saahiiɓe

³⁰ Janngo mum, kammari hooreejo oo ana yidunoo taylorde ko Yahuudiyankoobe bee ngulanirii Pool, humti dum, yamiri hooreeɓe yottinoobe sadaka e waalde Saahiiɓe ndee fuu kawrita. Caggal dum, o waddi Pool, o darni dum yeeso maɓɓe.

23

¹ Pool yeewi waalde Saahiiɓe bee, wii:

—Sakiraaɓe, hakkille baaltiido nguurdu-mi yeeso Joomiraado gila pinu-mi faa yottaade jalooma hannde oo.

² Nii Ananiyas, Jottinoowo Sadaka Mawdo oo, yamiri darinoobe bannges makko bee piya mo e hunduko. ³ Nden, Pool wii mo:

—Laamdo fiyete, aan kokowol dawninaangol! A joodoto faa cariraa kam Sariya Muusaa, ko njamir-daa mi fiyee koo a luuttii Sariya Muusaa.

⁴ Darinoobe don bee mbii Pool:

—A yennan Jottinoowo Sadaka Mawdo mo Laamdo subii oo naa?

⁵ Pool jaabii, wii:

—Sakiraaɓe, mi anndaa o Jottinoowo Sadaka Mawdo, sabi mido anndi ana winndii: «Pati yennu hooreejo lejol maa!»*

* 23:5 Pergu 22.27

⁶ Nde wonnoo Pool ana anndi yoga e Saahii6e 6ee yo Saduki'en, yoga mum'en yo Farisa'en, duki semmbe, wii:

—Sakiraa6e, miin mi Farisanke, 6ii Farisanke. Saabe fawgol jikke e immital maay6e carirtee-mi.

⁷ Nde o haalnoo dum ndee, Farisa'en 6ee e Saduki'en 6ee njeddondiri, deental ngal feccii.

⁸ Tawi Saduki'en ana mbiya immital walaa, malaa'ika'en ngalaa, ruuhuuji ngalaa, kaa Farisa'en ana ngoondini dum fuu. ⁹ Duko ngoo 6eydii mawnude. Yoga e dunkee'en Sariya heedan6e Farisa'en 6ee ndarii, immini duko mango, ana mbiya:

—Walaa fuu ko boni ko min njii e oo gorko. Ana waawi taweede ruuhu naa malaa'ika haaldi e makko!

¹⁰ Jeddi dii mawni faa hooreejo sordaasi'en oo huli pati Pool seekee. Dum wadi so o yamiri sordaasi'en njippoo to deental too, itta Pool e juude yim6e 6ee, na6ta dum to hu6eere too.

¹¹ Jemma jokku6o hen oo, Joomiraado darii yeeso Pool, wii dum:

—Pati hul! No ceettanori-daa kam ley Urusali-ima nii, ana haani ceettanoro-daa kam non Roma duu.

No Yahuudiyankoo6e ngadiri gaddal faa mbara Pool

¹² Nde weetunoo ndee, Yahuudiyankoo6e 6ee ngadi gaddal, kunii naamataa njarataa gila doo faa mbara Pool. ¹³ Wannoo6e ngal gaddal 6ee ana 6uri capande nayan gorko. ¹⁴ Be njehi to hooree6e yottinoo6e sadaka e maw6e, 6e mbii:

—Min kunike hunoore fay huunde min jaamataa min njarataa gila doo faa min mbara Pool. ¹⁵ Jooni, onon e waalde Saahii6e 6ee, mbiyee hooreejo sordaasi'en oo waddana on Pool, mbiyon odon njidi faamtindaade ko o haalannoo koo. Minen, miden lanndinii faa min mbara mo gila mo yottaaki.

¹⁶ Baadii Pool gorko nani haala gaddal ngal, yehi to hu6eere too, naati, humpiti Pool. ¹⁷ Pool noddi gooto e maw6e sordaasi'en 6ee, wii dum:

—Nabu oo suka gorko to hooreejo too, sabi won ko o yidi haalande dum.

¹⁸ Mawdo sordaasi'en oo nabi mo to hooreejo muudum too, wii dum:

—Nanngaado biyeteedo Pool oo noddi kam, jaagii kam mi wadda oo suka gorko to maa, sabi won ko oon yidi haalande ma.

¹⁹ Hooreejo oo nanngi junngo makko, sawdintini mo, wii:

—Kodum kaalantaa kam?

²⁰ O wii dum:

—Yahuudiyankoo6e kaaldii, kawrii, ndaardete janngo yalla ada waddana dum'en Pool yeeso waalde Saahii6e 6ee, 6e nanndinkinoo e yi66e faamtindaade ko o haalannoo koo. ²¹ Pati njabanaa 6e! Sabi ko 6uri wor6e capande nayon e ma66e ana jugganii mo, kunike jaamataa njarataa so mbaraali mo. Be lanndinike, e6e ndoomi yamiroore maa.

²² Hooreejo oo wii suka gorko oo:

—Pati haalan fay gooto a haalanii kam dum.
O yoppi dum witti.

No Pool neldiraa Kaysariya

²³ Caggal dum, o noddi mawbe sordaasi'en makko didon, o wii dum'en:

—Moobtee worbe teemedede didon e waddiibe pucci capande njeddon, kanum e teemedede didon jom'en gaawe. On fuu, lanndinee yaade Kaysariya wakkati jeena6o jemma. ²⁴ Ka66ee pucci faa nabiron Pool e dow jam, to Filikus goforneer oo too.

²⁵ Hooreejo oo winndi oo bataaki:

²⁶ Miin, Kalawdiyus Lisiyas, mido jowte, aan Filikus goforneer teddu6o oo.

²⁷ Gorko mo neldu-maa-mi oo, Yahu-udiyankoobe nanngunoo dum, anniyii warde dum. Nde kumpitinoo-mi o Romanke ndee, naatu-mi hen, miin e fedde sordaasi'en ndee, mbiltu-moo-mi. ²⁸ Nde wonnoo mido yidi faamde ko 6e ngullanirii mo ndee, ngaddu-moo-mi yeeso waalde Saahiibe ma66e. ²⁹ Taw-mi banngal sariya ma66e tan 6e ngullanirii mo, kaa ko o wullanaa e muudum koo, waawaa waddande mo wareede naa uddeede. ³⁰ Caggal dum, martu-mi kumpa Yahuudiyankoobe ndawridii faa nannga mo. Dum wadi so neldu-maa-mi mo don e don, njamir-mi wullanii6e mo 6ee duu njaha to maa.

³¹ Sordaasi'en 6ee ngadi ko njamiraa koo, 6ami Pool ley jemmaaku, nabi dum faa Antibatiris.

³² Janngo mum, sordaasi'en yaarannoobe koyde 6ee mbirfitii to hu6eere too, daldi Pool waddiibe pucci 6ee njottinoya dum. ³³ Nde 6een njottinoo Kaysariya ndee, ndokki goforneer oo bataaki oo, kolli dum Pool. ³⁴ Nde kaananke oo janngi bataaki

oo ndee, lamndii hoto o jeyaa. Nde o nani Silisi Pool jeyaa ndee, ³⁵ o wii dum:

—So wullaniibe ma bee ngarii, mi nanan haala maa.

O yamiri oon moobtoyee to suudu laamordu Hirudus too.

24

No Pool wulliranaa to Filikus

¹ Balde joy caggal muudum, Ananiyas Jottinoowo Sadaka Mawdo oo yottii Kaysariya ana wondi e yoga e mawbe bee, kajum e dunkee sariya Romankooobe biyeteedo Tartulus. Be ngullanii Pool to goforneer oo. ² Nde Pool noddaa ndee, Tartulus fuddi wullanaade mo yeeso kaananke oo, wii:

—Filikus kaananke teddufo, laamu maa wad-danii min jam booydo, kasen neenal maa waylitii lejol ngol sanne. ³ Dum fuu saabe maa min kebirii tatteeji fuu, min njettii ma sanne. ⁴ Mi yidaa joonde ndee juuta, kaa mido ndaarde saabe moyyuki maa, kettinano-daa min seeda. ⁵ Min tawii oo doo gorko yo bondo sanne, gaddoowo fitina hakkunde Yahuudiyankooobe wonbe e aduna oo bee fuu. O hooreejo diina Nasaraatunkooobe oo. ⁶ O naatii e sobinde Suudu Dewal Mawndu nduu, dum nee min nanngii mo. [⁷*] ⁸ Aan e hoore maa, lamndo-daa mo, paamaa ko min ngullanirii mo koo fuu.

⁹ Yahuudiyankooobe tawdaabe e makko bee mbii non jaati worri.

* **24:7** E dereeji booydi dii, yoga ana beyda aaya 7: Miden njidi sarde mo sariya amen, tawi Lisiyas hooreejo sordaasi'en oo ittirii mo e juude amen semmbe, yamiri wullaniibe mo bee ngara yeeso maa.

¹⁰ Nde goforneer oo hokkunoo Pool haala ndee, jaabii:

—Mido anndi wadii duubi ada sara ngol lejol. Dum wadi so mido seyoroo liddi am dii. ¹¹ Buraa balde sappo e didi ko ngar-mi Urusaliima faa mi rewa Laamdo. So a taykiima, aan e hoore maa, a tawan hono non worri. ¹² Fay gooto tawaali kam mido hiitondira e neddo naa mido jirkita jamaa, wanaa e ley Suudu Dewal Mawndu nduu, wanaa e ley cuudi baajordi, wanaa e ley ngalluure ndee. ¹³ Be mbaawaa tabintinde ko be ngullanirii kam e muudum jooni koo. ¹⁴ Kaa mido jabi yeeso maa: mido rewri Laamdo njaatiraabe meeden oo diina mo be mbiyata diina peneejo oo. Mido goondini ko winndaa e Tawreeta Muusaa koo e ko winndaa e dewte annabaabe koo fuu. ¹⁵ Kasen duu mido fawi jikke am e Laamdo mo be pawu jikke maabe e muudum kambe duu oo, o wuurtinan foocitiibe e be poocitaaki fuu. ¹⁶ Dum saabii so tiinnitii-mi yalla ana laatanoo kam hakkille baaltido jannde fuu ko waldaa e feloore yeeso Laamdo e yeeso yimbe.

¹⁷ Caggal duubi keewdi, ngartu-mi faa mi wadana yimbe am dokke, mi itta sadakaaji. ¹⁸ E ley majjum be tawi kam e ley Suudu Dewal Mawndu nduu caggal mi sennaama, mi waldaa e jamaa, mi waldaa e dillere. ¹⁹ Yoga e Yahuudiyankoobe leydi Asiya wonnoobe don, been kaannoo warde wullanaade kam yeeso maa, so tawii won ko be ngullantoo kam. ²⁰ Naa bee doo, kanum e hoore mum'en kaala boofi di njii e am nde ndarinoo-mi yeeso waalde Saahiibe ndee, ²¹ so wanaa konngol gootol ngol ndarii-mi so ngullu-mi, mbii-mi:

«Saabe immital maaybe carirton kam hannde!»

²² Nde Filikus nannoo dum ndee, riiwti be e dow no mo anndiri diina oo. O wii:

—So Lisiyas hooreejo oo warii, mi saran haala moodon kaa.

²³ O yamiri mawdo sordaasi'en oo hayba Pool, wadana dum mosolaa, pati hada fay gooto e yiibe muudum bee gollande dum naa warde e muudum.

²⁴ Balde seeda caggal muudum, Filikus wardi e jom suudu muudum Yahuudiyanke biyeteedo Durusilla. O neli Pool waddoyee, o nanii ana haala haala goondinal Iisaa Almasiihu. ²⁵ Kaa nde Pool haalannoo haala fooccitaare e nantaare e sariya garoowo ndee, Filikus huli, wii:

—Jooni kaa, gasii, yaa! Nde kebindii-mi fuu, mi nodditete.

²⁶ O miilii Pool hokkan mo kaalisi. Dum saabii so omo nodda dum cili keewdi faa be ngaajodoo.

²⁷ Kaa nde dum hebunoo duubi didi ndee, Porsiyus Festus loomtii Filikus, laatii kaananke. Nde wonnoo Filikus ana yidi seynude Yahuudiyankoo be, yoppi Pool e ley kasu oo.

25

No Pool jaagorii sariya mum nabee to kaananke Roma

¹ Balde tati caggal ko Festus wari e ley leydi ndii koo, iwi Kaysariya, yehi Urusaliima.

² Don, hooreebe yottinoobe sadaka e mawbe Yahuudiyankoo be ngari to makko ngullitanii Pool. Be ndaardi mo soobee ³ o hokka be Pool, be ngadda dum Urusaliima, sabi ebe tewta no be njanira mo, be mbara mo. ⁴ Festus wii Pool ana

uddii kasu Kaysariya too, kanko e hoore makko o birfitotoodo ton law. ⁵ O wii:

—Mawbe moodon ngara njaada e am Kaysariya, ngullanoo gorko oo so tawii won ko wadi.

⁶ Festus faabbidaali e maabbe ko buri balde jetti naa sappo, caggal dum, o regii o feewi Kaysariya. Janngo mum, o joodoyii to sarirde too, o yamiri Pool waddee. ⁷ Nde Pool yottii ndee, Yahuudiyankooobe iwbe Urusaliima bee piliu dum, kappi dum kudde bonde keewde, de ngalaa daliili. ⁸ Pool jaabii, ana wiya:

—Mi meedaali toonude, wanaa sariya Yahuudiyankooobe oo, wanaa Suudu Dewal Mawndu nduu, wanaa kaananke Roma mawdo oo.

⁹ Nde wonnoo Festus ana yidi seynude Yahuudiyankooobe bee, lamndii Pool, wii:

—Ada jaba yaade Urusaliima faa miin e hoore am mi saroya ton kabaaru maa oo naa?

¹⁰ Pool wii:

—E sarirde kaananke Roma mawdo ngon-mi, do kaan-mi sareede doo. Mi toonaali Yahuudiyankooobe bee, no aan e hoore maa anndir-daa dum nii. ¹¹ So tawii miin tooni, mi wadii ko foti warde kam, mi salataako wareede. Kaa so fay huunde e ko be kappi kam koo wanaa goonga, fay gooto waawaa wattude kam e juude maabe. Sariya am bettinee, yaha to kaananke Roma mawdo oo.

¹² Caggal nde Festus haaldi e howruube muudum, jaabii, wii:

—Sariya maa bettinee to kaananke Roma mawdo njid-daa, dum nee, a bettinte yaade to kaananke Roma mawdo!

No Pool waddiraa yeeso Agirippa e Barniki

¹³ Balde seeda caggal muudum, Agirippa kaananke oo e Barniki ngari Kaysariya jowtude Festus. ¹⁴ Nde 6e pa66unoo don balde seeda ndee, Festus haalani kaananke oo haala Pool, wii:

—Won gorko mo Filikus yoppi doo e kasu. ¹⁵ Nde njaa-mi Urusaliima ndee, hooree6e yottinoobe sadaka e maw6e Yahuudiyankoo6e kaalanii kam haala makko, jaagiima mi sara mo. ¹⁶ Njaabii-mi 6e: Romankoo6e neesoraaki sarde neddo tawee jooddaaki e happu6e dum 6ee, jaaboo dum'en. ¹⁷ Nde 6e moobtinoo so 6e ngari doo ndee, miin nee, mi neemtinaali fay huunde. Janngo mum, njoodoyii-mi to sarirde too, njamir-mi gorko oo waddee. ¹⁸ Nde wullanii6e mo 6ee ndarii bange makko ndee, ngaddaali fay feloore wootere e ko miilannoo-mi koo. ¹⁹ Be ngaddi e makko haalaaji banngal diina ma66e, ka6um e gooto biyeteedo Iisaa maaydo, mo Pool wiyata ana wuuri oo. ²⁰ Miin nii, haala wa'uka nii ana wemmbi kam, dum wadi so lamndi-moo-mi yalla omo jaba saroyeede Urusaliima naa? ²¹ Kaa o jaagiima kabaaru makko watee e juude kaananke mawdo oo, ndennoo njamir-mi o haybee doo faa mi heba neldude mo kaananke Roma mawdo oo.

²² Agirippa wii Festus:

—Mido yidi hettinaade oo gorko, miin e hoore am.

Festus wii:

—A hettinto mo janngo.

²³ Janngo mum, Agirippa e Barniki ngardi e fuukinaare mawnde, naati e ley sarirdu nduu,

kambe e hooreebe sordaasi'en bee e mawbe ngaluure ndee. Festus yamiri Pool waddee. ²⁴ Festus wii:

—Agirippa kaananke e deental tawaaɓe doo! On njii oo gorko. Yahuudiyankooɓe fuu ngullanike mo ga am ley Urusaliima e doo fuu, eɓe ngulla eɓe mbiya o haanaa yoppeede o wuura. ²⁵ Miin e hoore am, mi tawii o wadaali fay huunde ko haani warde mo. Kaa nde wonnoo kanko e hoore makko o jaagiima sariya makko ɓettinee, naɓee to kaananke Roma mawɗo oo, mi fellisii neldude mo ton. ²⁶ Mi walaa tayoral fuu e makko ko kaan-mi winndude e kaananke oo. Dum wadi so ndarnu-moo-mi yeeso moodon on fuu, faa dum teenja e maa, aan Agirippa kaananke oo, yalla so en kettinike haala makko, mido heɓa ko mi winnda. ²⁷ Sabi dum gasataa no kasunke neldirtee kaananke mawɗo oo tawee ko nanngiraa koo hollitaaka faa laaɓa.

26

¹ Agirippa wii Pool:

—A hokkaama haala, haal haala maa.

Nden, Pool hunci junngo, jaabii, wii:

² —Agirippa kaananke, mi seyorike hujjaade yeeso maa hannde ko Yahuudiyankooɓe ngullanirii kam koo fuu. ³ Sabi aɗa anndi neesu-uji Yahuudiyankooɓe e haalaaji muudum'en fuu. Saabe majjum mido jaage, mujaa, kettinano-ɗaa kam.

⁴ Yahuudiyankooɓe fuu ana anndi no nguurdu-mi gila mi cukalel tusukel. Eɓe anndi no ngorrunoo-mi e ley suudu baaba am e ley Urusaliima fuu. ⁵ Eɓe anndi gila arannde, so

6e njaabii seettaade: mido jokki laawol diina amen burngol tiidude ngol, mido hiisodaa e Farisa'en. ⁶Jooni, mi darike faa mi saree saabe mi fawii jikke am dow fodoore nde Laamdo wadani njaatiraabe meeden ndee. ⁷Lepi meeden sappo e didi dii ana pawii jikke muudum e tabital fodoore ndee, ana ndewira soobee jemma e palooma. Kaananke, saabe oo jikke Yahuudiyankooɓe ngullanorii kam! ⁸Ko saabii so onon Yahuudiyankooɓe miil-don Laamdo waawaa immitinde maayɓe?

⁹Miin e hoore am, e bettaade mi tayoriino mido haani bonnude innde Iisaa Nasaraatunke oo, no laatorii fuu. ¹⁰Dum woni ko ngadu-mi Urusaliima. Hooreeɓe yottinoobe sadaka ɓee njarraninoo kam mi udda seniibe heewɓe e kasu. Nde ɓe caranoo ɓe wareteeɓe ndee, mido yarii dum. ¹¹Mi torrii ɓe cili keewdi e cuudi baajordi dii fuu, mi tilsinii ɓe mbonkoo Joomiraado. Torra am e maɓɓe ana mawnunoo sanne faa mido tawoyannoo ɓe ley geelle janane.

¹²Hono non njaaru-mi Damas nde hooreeɓe yottinoobe sadaka ɓee njarranii kam ndee.

¹³Kaananke, mido e laawol wakkati hakkunde naange, njii-mi fooyre ana iwa dow kammu ana filoo kam, miin e yaaduɓe e am ɓee fuu. Fooyre ndee ana ɓuri naange jalbude. ¹⁴Min fuu, min caami e leydi, nan-mi daande ana wiya kam e ley ibaraninkoore: «Sool, Sool, ko saabii so ada torra kam? So ndemoori wii saloto ko nanngudo ginol mum wadata fuu, beydan naawnaade.»

¹⁵Njaabii-mi, mbii-mi: «Aan homo, gido Laamdo?» Joomiraado wii: «Miin, Iisaa mo torru-daa oo.

¹⁶Imma dara, sabi mi ɓannganii ma mi subike

ma faa ngollanaa kam, ceedano-daa kam ley ko njii-daa koo e ko anniyii-mi bannginanoyde ma caggal hannde. ¹⁷ Mi reenete e Yahuudiyankooɓe e yimɓe leɓi godɗi, ɓe nelan-maa-mi e muudum jooni ɓee, ¹⁸ yalla ada feerta gite maɓɓe, ɓe iwa e nimre, ɓe ngarta e fooyre, ɓe iwa e junngo Ibiliisa, ɓe ngarta e Laamɗo, ɓe keɓa yaafeede luutti, ɓe ndonida e sennaabe ɓee saabe ko ɓe goondini kam koo.»

¹⁹ Kaananke Agirippa, dum wadi so mi salaaki dowtanaade ko njii-mi, ko iwraani kam dow kammu koo. ²⁰ Be mido adoo waajaade fuu yo yimɓe Damas e yimɓe Urusaliima e piilol Yahuudiya fuu. Caggal dum, njokkin-mi hen yimɓe leɓi godɗi tuuba, ngarta e Laamɗo, ngolla gollleeji kollitooji ɓe tuubii. ²¹ Saabe dum Yahuudiyankooɓe nanngiri kam ley Suudu Dewal Mawndu nduu, tewti warde kam. ²² Kaa faa hannde, Laamɗo ana reeni kam. Mido seettanoo tedduɓe e lo'ube. Mi waajataako fay huunde so wanaa ko annabaaɓe e Sariya Muusaa kaali waroyan koo: ²³ Almasiihu torroto, adoo maayɓe immitaade. Caggal dum, o waajoto fooyre, ko wanaa yimɓe meeden tan, o waajoto leɓi godɗi duu.

²⁴ Nde Pool haalata dum ndee, Festus jahii ja-haango manngo, wii:

—Pool, a haandii! Heewgol maa anndal ngol haandinii ma!

²⁵ Pool jaabii, wii:

—Tedduɗo, mi haandaali. Ko kaalan-mi koo yo haalaaji goondudi, jogiidi maanaa. ²⁶ Agirippa kaananke oo ana anndi kudde dee. Dum wadi so

mido hoolii haalde dum yeeso makko. Sabi mido tayori fay huunde noobanaali mo hen, sabi dum wadaali e cuucuukka. ²⁷ Kaananke! Ada goondini annabaabe naa? Mido anndi ada goondini!

²⁸ Agirippa wii Pool:

—Seeda tan hadete wadude kam neddo Iisaa.

²⁹ Pool jaabii, wii:

—Yaawi taadi fuu, mi jaagoto Laamdo faa aan e hettintooɓe kam jooni bee fuu laato-don ko ngonmi koo, tawee ɓoggol e calali ngalaa e mon.

³⁰ Kaananke oo e goforneer oo e Barniki e jooddinooɓe e muudum'en bee fuu immii. ³¹ Nde ɓe njalti suudu nduu ndee, eɓe mbiyondira:

—O wadaali ko haani warde mo naa ko haani uddude mo kasu.

³² Agirippa wii Festus:

—Omo waawnoo yoppiteede so o wiyaalino sariya makko ɓettinee naɓee to kaananke Roma mawdo oo.

27

No Pool neldiraa Roma

¹ Nde jaarugol amen Italiya laana tabitinnoo ndee, Pool e kasunkooɓe wɓɓe ngadaa e junngo mawdo sordaasi'en biyeteedo Yuliyus, jeyaado e fedde sordaasi'en kaananke Roma mawdo oo.

² Min naati laana geeci iwka Adaramatiya njahoowa so ana faɗa ley leydi Asiya, min ndeerti. Miden ngondi e Aristarka gorko Makedoniyanke iwoowo Tesaloniiki. ³ Janngo mum, min njottii Sidon. Yuliyus wadani Pool mosolaa, dujanii dum yaha to yiɓɓe mum yalla ana paaboroo dum ko hasindini e mum. ⁴ Nde min iwi don ndee, min ɓattitii fonngo ruunde Kiprus, sabi e henndu min

peewtunoo. ⁵ Min lumbbiri maayo geeci ngoo hedde Silisi e Pamfiliya, min njottii Mira ley leydi Lisiya. ⁶ Don, mawdo sordaasi'en oo hebani min laana iwka Aleksandiri ana fa'i Italiya, naanni min hen.

⁷ Balde kuurde laana amen kaa wadi ana yaara seese. Semmbe e doole min njottorii danjeere Kinidus. Nde wonnoo henndu nduu hadii min yawtude ndee, min lumbbiri Salmone. Gila don min takkii e fonngo ruunde Kereta. ⁸ Nde min yaabborinoo don semmbe e doole ndee, min ngari e nokku biyeteedo Hodorde Lobbere nde woddaa e ngeenndi Lasiya.

⁹ Nde wonnoo min paabii sanne ndee, dawirde laana geeci hulbiniima sabi jannde hooreteende bettike, jaangol ngol duu fuddii. Pool ana jeertina be, ¹⁰ ana wiya:

—Sakiraaɓe, mi yii ngol doo dawol yo keewool kunkooji e mursee, wanaa laana kaa e kaaki dii tan, ana waawi laataade yonkiiji men duu.

¹¹ Kaa mawdo sordaasi'en oo, haala mawdo laana oo kajum e joomiika buri hoolaade, diina ko Pool haali koo. ¹² Danjeere nde be ngoni e muudum ndee, welaa dabbunde, dum wadi so burbe heewde e wonbe e laana bee mbii be njaha be tewta yottaade Feniksa, danjeere Kereta fewtunde e sobbundu hiirnaange baleeri e sobbundu hiirnaange saahal, yalla ebe ndabba ton.

¹³ Nde henndu iwrundu baleeri fuddi mooyde ndee, be cikki be mbaawan yottinde faandaare mabbe ndee. Be nabbinii torooje dee, be takkii e fonngo Kereta, be mbirfitii. ¹⁴ Kaa caggal dum seeda,

henndu mawndu wiyeteendu henndu funnaange saahal iwri to ruunde too, jippii. ¹⁵ Laana kaa hayti, min ndonki hadude henndu nduu nabude ka. Dum wadi so min acci ka doya. ¹⁶ Nde min bettotoo duungel tusukel biyeteengel Kawda ndee, duungel ngel huuri min seeda e henndu, min cippiri don e laanawel tusukel ngel, min kewti ngel. ¹⁷ Nde 6e 6amtunoo ngel ndee, 6e 6ami 6oggi, 6e cacci e laana mawka kaa. Ko 6e kuli pati 6e njanoy e sobbundu Sirta koo, 6e jippini wiir oo, 6e njoppi eka doya. ¹⁸ Henndu nduu wibbi semmbe. Dum wadi so janngo mum 6e puddi tippaade donngal laana kaa. ¹⁹ E jalooma tata6o oo, 6e mbedorii juude ma66e kaaki laana dii. ²⁰ Balde kuurde naange e koode fuu njiyataake. No henndu nduu foti mawnude, min tayi jikke amen fuu e hisude.

²¹ Nde wonnoo yim6e 6ee pa66ii ke6aali ko jaama, Pool darii hakkunde ma66e, wii:

—So on nja6iino haala am on iwaalino Kereta, dii kunkooji e oo mursee hewtataakono en. ²² Jooni, mido haalana on: ceyee, sabi fay gooto e moodon yonki muudum mursataake, laana kaa tan mursetee. ²³ Jemma hanken, malaa'ika iwrii to Laamdo mo ndewan-mi oo warii e am, ²⁴ wii kam: «Pool, pati hul, a daroto yeeso kaananke Roma mawdo oo, Laamdo reenete aan e dawdu6e e maa 6ee fuu.» ²⁵ Ndennoo, tiinnee, sabi mido hoolii ko Laamdo haalani kam koo, hono non jaati worrata, ²⁶ kaa waajibi en njanoyan e ruunde.

²⁷ E ley jemma sappo e naya6o oo, nde min ndoydata e geeci Adiriyatiki ndee, wakkati hejjere

jemma donnoobe laana kaa bee cikki badike fandude. ²⁸ Be tippii boggol kaɓɓaangol ko teddi, be tawi luggeendi ndii yo hakke darde noogay. Be njehi yeeso seeda, be tippii kasen, be tawi luggeendi ndii yo hakke darde sappo e joy. ²⁹ Ko be kuli pati be njanoy e kaaye koo, be njippini torooje nay caggal laana kaa, ebe ndoomi beetee. ³⁰ Nde wonnoo donnoobe laana kaa bee ana njidunoo sobbitaade, be njippini laanawel pamarel ngel e ndiyam, be mbii ebe niɓoya torooje to yeeso laana kaa too. ³¹ Pool wii mawɗo oo e sordaasi'en bee:

—So yimbe bee keddaaki e ley laana kaa, onon, on ndadataa.

³² Nden sordaasi'en bee tayi boggi nanngunoodi laanawel pamarel ngel dii, njoppi ngel doyi.

³³ Nde badinoo weetude ndee, Pool ndaardi be fuu be jaama, wii:

—Hannde woni balde sappo e nay odon kettii on jaamaali fay huunde. ³⁴ Dum wadi so mido ndaarda on jaamon, yalla odon ndada, sabi fay gooto e moodon leebol hoore muudum solataa so saama.

³⁵ Nde o haalnoo dum ndee, o bami buuru, o yetti Laamɗo yeeso mabbe be fuu, o helti, o fuddi jaamde. ³⁶ Nden be fuu be ceyii, kambe duu be bami be jaami. ³⁷ Minen wonbe ley laana kaa bee, min yimbe teemedede didon e capande njeddon e njeegom. ³⁸ Nde be jaamnoo faa be kaari ndee, be bami caakuuji alkama gondi e laana kaa dii, be tippii di ley geeci yalla edum hoyfina ka.

³⁹ Nde weetunoo ndee, be coynii leydi, kaa be anditaali ndi. Be njii sobbundu e fonngo muudum. Be kawri be naban ton laana kaa so be mbaawii.

⁴⁰ Be tayi torooje dee, be njoppi de ley ndiyam dam, be njornini boggi kummbeeje gurfirde dee. Caggal dum, be piilti wiir oo, be njabbini dum to hoore laana too, yalla henndu nduu ana duniyira ka yeeso. Be peewi fonngo ngoo. ⁴¹ Be porri e siwre, laana kaa higgi. Becce makka jibii e ley njaareendi ndii faa ka ronki dillinaade, bemppeeje keli laaci makka.

⁴² Sordaasi'en bee anniyii warde kasunkoo6e bee pati fay gooto e ma66e yinoo so dogo.

⁴³ Kaa nde wonnoo mawdo sordaasi'en oo ana yidi danndude Pool, hadi be wadude anniya ma66e oo, yamiri waaw6e yinaade bee adoo fiyaade e ndiyam yeentoya, ⁴⁴ heddiibe bee, yoga muudum'en nanngi bamuuje laana kaa, yoga nanngi taye makka. Hono nii be fuu be njottorii njoorndi e jam.

28

¹ Nde min ndadi ndee, min nani ruunde ndee Malta wiyetee. ² Hodube don bee njabborii min caahu mawdo. Nde wonnoo oon wakkati kammu ana to6a jaangol ana woodi, be kubbi yiite, be njabbii min faa min yuwloo. ³ Pool moobi ledde, wedii e yiite ngee. Nguleefi kii yaltini e majje mboddi, ndi soppi junngo makko. ⁴ Nde hodube don bee njii mboddi ndii ana weelta e junngo Pool ndee, mbiyondiri e ko'e muudum'en:

—Tayoral oo gorko yo bardo hoore, taweede o dadii to geeci too fuu, hakkeeji makko dii accataa mo wuura.

⁵ O ficci mboddi ndii e yiite ngee, dum torraali mo fay huunde. ⁶ Be miili o buutan naa o saama don e don o maaya. Kaa nde be kettinoo faa

6ooyi ndee, 6e njii dum torriraali mo fay huunde, hakkillaaji ma66e mbaylitii e makko, 6e mbii o gooto e laamdo'en 6ee.

⁷ Publiyu, hooreejo ruunde ndee oo, ngesa muudum ana e sera nokkuure ndee. O ja66iima min faa gasi, o jippini min, o saahii e amen, min ngadi to makko balde tati. ⁸ Hawri baaba Publiyu ana lelii sellaa, jontaado, reedu muudum ana dogayiiyam. Pool yehi to makko, duwii, fawi juude muudum e makko, sellini mo. ⁹ Nde dum wadunoo ndee, jaw6e won6e e ruunde ndee 6ee ngari, cellinaa. ¹⁰ Be teddini min teddeengal manngal. Nde min njahata ndee, 6e njoo6ini min ko min kasindini e mum fuu.

No Pool dawiri iwde Malta yaade Roma

¹¹ Caggal lebbi tati, min naati e laana iwka Aleksandiri, ndabbunooka e ruunde ndee kaa, min mbitti. Eka jɛɛnaa jɛɛngol Tooruuji Puneeji.*

¹² Min njottii ngeenndi mbiyeteendi Sirakusa, min ngadi don balde tati. ¹³ Min naati don, min takkii e fonngo geeci faa Regiyus. Janngo mum, hennu 6aleeri wifi. E ley balde didi min njottii Potiyoli. ¹⁴ Min tawi ton sakiraa6e, ndaardi min pa66ana dum'en yontere. Hono nii min njottorii Roma. ¹⁵ Nde wonnoo sakiraa6e won6e Roma 6ee nanii garol amen, ngarii faa sakoro Abiya e nokku biyeteedo Jippule Tati sakkitaade min. Nde Pool yiinoo 6e ndee, yetti Laamdo, beydorii cuusal. ¹⁶ Nde min njottii Roma ndee, Pool dujanaa jippoo feere muudum, kajum e sordaasi kayboowo dum oo.

* **28:11** E oon jamaanu, summboo6e laanaaji mbii kanji ndeenata dum'en.

No Pool waajorii ley Roma

¹⁷ Balde tati caggal muudum, Pool noddi mawbe Yahuudiyankooɓe. Nde ɓe moobtinoo ndee, o wii ɓe:

—Sakiraaɓe! Mi wadaali fay huunde ko luuttondirta kam e yimbe meeden ɓee naa aadaaji njaatiraaɓe meeden dii, kaa mi nanngaama Urusaliima, mi wattaama e juude Romankooɓe.

¹⁸ Nde been yeewi kabaaru am ndee, njidiino yoppude kam, sabi ɓe tawaali e am fay daliili gooto kaando warde kam. ¹⁹ Kaa kammari Yahuudiyankooɓe ɓee caliima mi yoppitee, dum waddani kam jaagaade sariya am bettinee nabee to kaananke Roma mawdo oo, tawee mi happaali lejol am ngol fay huunde. ²⁰ Dum wadi so noddumi on yalla mido yiya on mi haalana on. Mido habborii dii calali saabe mo Israa'ilankooɓe pawijikke e muudum oo.

²¹ Be mbii mo:

—Min keɓaali ɓataaki iwdo Yahuudiya kaaloowo haala maa. Kasen duu fay gooto e sakiraaɓe ɓee waraali humpita min naa haala ko boni ko ngadɗaa. ²² Kaa miden njidi kaalanaa min ko njii-ɗaa e hakkille maa, sabi miden anndi diina mo njokkuɗaa oo ana luurraa ley nokkuuje ɗee fuu.

²³ Be cartanii mo nde ɓe ngartata. Nalaande ndee yottii, heewbe ngari kawriti to jippunde makko too. Gila beetee kecco faa caggal kiraade omo waajoo ɓe, omo fammina ɓe haala Laamu Laamdo. Omo dallinoroo Tawreeta Muusaa e dewte annabaabe haala Iisaa. ²⁴ Yoga e maɓɓe jabi ko o haali koo, yogaabe njaɓaali. ²⁵ Nde ɓe

caakotoo, tawi 6e nganaa hawru6e ndee, Pool beydi hen konngol gootol, wii:

—Ruuhu Ceniido haalii goonga nde yottiniri haala annabi Esaaya, nde oon wii njaatiraa6e moodon:

²⁶ «Yaa to ngol lepol mbiyaa dum:

On kettinto faa palon noppi, kaa on paamataa.

On yeewan faa puttinon gite, kaa on njiyataa.

²⁷ Sabi ngol lepol bernde mum yoorii.

Be cukkii noppi ma66e, 6e mbumnii gite ma66e,

pati gite ma66e njiya, pati noppi ma66e nana,

pati hakkillaaji ma66e paama,

sako 6e ngarta mi sellina 6e.»†

²⁸ Pool jokkini hen, wii:

—Anndee, kisindam Laamdo neldaama 6e nganaa Yahuudiyankoo6e. Kam6e 6e kettinto!

[²⁹ ‡]

³⁰ Pool wadii duu6i didi ki66i e ley suudu ha-sunoo nduu. Don o silminannoo warannoobe yeewde mo 6ee fuu, ³¹ omo waajoo Laamu Laamdo, omo jannginira cuusal kabaaru Iisaa Almasiihu Joomiraado oo, walaa kadudo mo.

† **28:27** Esaaya 6.9-10 ‡ **28:29** E derejeji 6ooydi dii, yoga ana beyda aaya 29:Nde Pool haalnoo dii haalaaji ndee, Yahu-udiyankoo6e 6ee mbitti ana ndukida hakkunde mum'en semmbe.

Aadi keyri: linjiila iisaa almasiihu New Testament in Fulfulde, Maasina

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maasina Fulfulde (Fulfulde, Maasina)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Fulfulde, Maasina

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

680239a9-8aa6-5bc3-b42f-dc560bee09b8